

CoCA^{'22}

27, 28 i 29 de gener 2022

Universitat de Girona

coca.antropologia.cat

II Congrés Català d'Antropologia

ÍNDIX

Presentació	7
Programa	9
Acte inaugural	12
Simposis	13
Presentacions de llibres	55
Taules rodones	56
Rutes	60
Exposició	61
Protocol contra l'assetjament	62
Relació de Simposis	64

PRESENTACIÓ

El 2n Congrés Català d'Antropologia (CoCA) té lloc a la Universitat de Girona els dies 27, 28 i 29 de gener de 2022. La segona edició del congrés vol donar continuïtat i embranzida al 1r CoCA, que es va realitzar a principis de 2020 a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Seguint amb l'esperit del primer congrés, el 2n CoCA es pensa com un espai de trobada i socialització de l'Antropologia Social i Cultural a Catalunya. Així, el 2n CoCA ha de permetre, novament, reforçar complicitats, projectar la disciplina i contribuir a la reflexió i debat antropològic. En un context com l'actual, la veu de l'Antropologia esdevé, si cal, més necessària que mai.

Durant els tres dies de celebració del 2n Congrés Català d'Antropologia es realitzaran 45 sessions sota temàtiques molt diverses (34 simposis, 4 presentacions de llibres, 4 taules rodones, 2 rutes i 1 exposició). La quantitat i diversitat de propostes rebudes en aquesta nova convocatòria del CoCA demostra l'existència d'un compromís col·lectiu.

El congrés s'organitza de forma conjunta i voluntària per part de representants de les universitats públiques catalanes, centres de recerca i entitats de difusió del pensament antropològic del país. El Comitè Científic i de l'organització, amb el suport de la Universitat de Girona i les institucions del territori, ha treballat amb la voluntat que el 2n Congrés Català d'Antropologia esdevingui una trobada reeixida i consolidi la tradició.

Comitè Científic i de l'organització

Saida Palou (Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, Universitat de Girona)
Jordi Roca (Universitat Rovira i Virgili)
Coordinació

Camila del Màrmol (Universitat de Barcelona)
Secretaria

Yolanda Aixelà (Institut Milà i Fontanals - CSIC)
Elisenda Ardèvol (Universitat Oberta de Catalunya)
Oriol Beltran (Universitat de Barcelona)
Jordi Gascón (Universitat de Barcelona)
Araceli Muñoz (Institut Català d'Antropologia)
Isabella Riccò (Institut Tarragonès d'Antropologia)
Albert Roca (Universitat de Lleida)
Carles Serra (Universitat de Girona)
Montserrat Ventura (Universitat Autònoma de Barcelona)

Administració i suport tècnic

Íngrid Castañer (Universitat de Girona)

Montse Martos (Institut Català d'Antropologia)

Anna Cabañas i Marc Vicens (Servei de Publicacions de la Universitat de Girona)

Comitè local

Joan Lluís Alegret

Raquel Alquézar

Eduarne Bagué

Eliseu Carbonell

Alba Castellsagué

Josan Langarita

Jordi Montlló

Una trentena d'estudiants de les universitats públiques catalanes participen voluntàriament en l'organització del Congrés.

Web

Free Press

PROGRAMA

Dijous 27 de gener de 2022

11 a 12h

Acreditacions al Punt de benvinguda

Claustre de la Facultat de Lletres

12 a 14h

S10 Límits i reptes metodològics en l'abordatge etnogràfic de la sexualitat A1

S23 Memòries i desmemòries africanes: mirades des de l'Antropologia A2

S17 Teorizar la inmovilidad desde la antropología: experiencias, normatividades y articulaciones A3

S32 Antropologia aplicada a l'àmbit de l'educació i de l'escola B3

S19 Manifestacions i formes de relació amb el sagrat a la societat contemporània C3

Presentació de llibre *Calendari Folkloric de Mallorca*, de Rafel Ginard Sala de Graus

16 a 18h

S14 Contrastos i conflictes en els debats de gènere i identitat des de la tradició etnogràfica de l'antropologia A1

S7 Hegemonies epistèmiques en qüestió: reflexions sobre els passat i els presents al Marroc A2

S20 Herramientas teoricoprácticas en etnografías sobre redes de apoyo y colaboración A3

S30 Estudi sobre els impactes de la COVID-19 B3

S25 L'antropologia a les Illes Balears i Pitiüses: investigacions, textos i contextos C3

Taula rodona L'arrelament de l'antropologia a les comarques gironines: tres etnografies al pla, la costa i la muntanya Sala de Graus

18h

Cercavila amb La Fal·lera Gironina, sortida a les portes de la Facultat

18.30 a 21.30h

Acte inaugural: Taula rodona L'Antropologia i l'activisme social.

Picolabis a càrrec de la Fundació Ramon Noguera

Centre Cultural La Mercè

Divendres 28 de gener de 2022

09.30 a 11.30h

S24 Alimentació en temps de pandèmia: vulnerabilitats, drets i reptes	A1
S1 La ciudad confinada: lo urbano en tiempos de pandemia	A2
S3 La condició posthumana: una antropologia per a l'Antropocè	A3
S9 Devocions inesperades en trajectòries religioses interculturals: evolució o història?	B3
S34 Les cultures populars i tradicionals desafiades: més enllà del patrimoni i els processos de patrimonialització	C3
Taula rodona Antropologia, art i disseny: creuant els límits entre docència i recerca	Sala de Graus

12 a 14h

S12 (im)mobilitats i (im)mobilitzacions urbanes, abans, durant, i després de la pandèmia	A2
S28 Desigualtats i recerca: reptes antropològics davant de noves formes de producció del coneixement	A3
S8 El científic com a xamà: traduint en mons multiespècie	B3
S4 Transformacions en els significats del cicle festiu nadalenc: de la religiositat com a centralitat, a la festa generalitzada, i de l'espai domèstic al carrer	C3
Ruta La Girona a l'ombra: barraques, barris i immigració a la Girona dels '70	Aula de Música
Taula rodona Una mirada desde la arquitectura y la antropología, al concepto y uso de la vivienda del siglo XXI, y como el coronavirus lo ha transformado	Sala de Graus

16 a 18h

S33 "Patrimonis confinats": efectes de la pandèmia en el patrimoni	A1
S18 Promesa i fracàs de la infraestructura: tecnologies de la vida quotidiana	A2
S13 Gobernanza comunitaria y sionaturalezas	A3
S22 Cultura popular, resistència i conflicte	B3
S6 Antropologia i pobles indígenes a l'Amèrica Llatina d'avui	C3
Ruta Barri Vell: turisme, habitatge i el dret a la ciutat	Aula de Música

18 a 19h

S11 Patrimoni Cultural Immaterial: de les polítiques patrimonials als usos polítics del patrimoni, una mirada des de l'antropologia	A1
S29 Comuns i comunals a debat: una aproximació des de l'Antropologia a la idea del comú com a principi organitzador	A3

S31 Sexualitat i infància. La sexualitat governada	B2
S6 Antropologia i pobles indígenes a l'Amèrica Llatina d'avui	C3
Presentació de llibre <i>Posverdad y Ficción. Cómo la distorsión (des)explica el mundo</i> , de Jordi Grau	A2
Presentació de llibre <i>Crecer y aprender, mientras tanto. El dominio teórico y etnográfico de una Antropología Sociocultural de la Educación</i> , de Pepi Soto	B3

19.30 a 22h

Piscolabis a càrrec de la Fundació Ramon Noguera i concert amb la Black Music Band al Claustre de la Facultat

Dissabte 29 de gener de 2022

09.30 a 10.30h

S15 Antropologia Visual i Multi-modal: noves formes d'experimentació, col·laboració i assaig a través de les imatges	A1
S5 Mirades antropològiques a la crisi socioecològica	A3
S16 Pandèmia, cures i crisi de reproducció social	C3
Exposició Els camps de refugiats del Sàhara	Aula de Música
Presentació de llibre <i>El patrimoni dels ofesos. "Que no ens toquis els bous! Les festes de bous a les Terres de l'Ebre, entre la identitat i el conflicte"</i> , de Manuel Delgado et al.	Sala de Graus

10.30 a 12.30h

S2 Antropologia dels mèdia: mitjans, narratives i construccions de realitat	A1
S21 Antropologías, (in)movilidades y turismo	A2
S5 Mirades antropològiques a la crisi socioecològica	A3
S16 Pandèmia, cures i crisi de reproducció social	C3
S27 Migración y Patrimonio Cultural	B2
S26 Etnografia i dret: explorant àmbits i formes de col·laboració	B3

13 a 14h

Acte de Cloenda, amb la intervenció de Fardatxa i Meg (Glosadores de l'Associació Cor de Carxofa)	Sala de Graus
---	---------------

ACTE INAUGURAL

Dijous 28 de gener

18.30 a 21.30h

Centre Cultural La Mercè

Benvinguda institucional i de la coordinació del CoCA.

Taula rodona L'Antropologia i l'activisme social

Són molts els antropòlegs i antropòlogues que han passat de fer recerca i publicar sobre una determinada matèria, problemàtica o grup social, a implicar-se en projectes polítics o moviments socials clarament posicionats entorn al seu àmbit d'expertesa. D'aquesta manera s'ha anat fent una transició del que en vam dir "antropologia aplicada" (entenenent que la seva "aplicabilitat" consistia en la seva capacitat d'orientar polítiques públiques, tant al servei de les institucions com al servei de persones o col·lectius implicats o amb interessos en la matèria) cap a una antropologia militant (socialment posicionada o fins i tot "al servei" de determinats col·lectius o projectes socials). En aquesta taula rodona hi participen quatre antropòlegs/gues que en algun moment de la seva trajectòria han fet aquest pas, i debatrem entorn sobre les seves experiències per tal de reflexionar sobre les possibilitats, avantatges, dificultats i inconvenients que es generen quan un decideix jugar aquest doble paper d'activista i investigador.

Gemma Casal (Institut Català Internacional per la Pau)

Livia Motterle (Universidad Nacional Autónoma de México)

Stefano Portelli (University of Leicester)

Irene Sabaté (Universitat de Barcelona)

Moderació a càrrec de Carles Serra (Universitat de Girona)

SIMPOSIOS

1. La ciudad confinada. Lo urbano en tiempos de pandemia

Coordinació: José Mansilla (UdL, OACU), Sergi Yanes (IN3-UOC), Daniel Malet (CIES, Iscte)

Dijous 28 de gener / 9.30 a 11.30h / Aula A2

Para la antropología, el espacio es una producción social. Son las relaciones sociales las que, en él proyectadas, construyen y determinan su singularidad haciéndolo devenir lugar de encuentro, territorio de apropiaciones, ciudad viviente. Durante la pandemia y, particularmente, en aquellos momentos de confinamiento más estricto, las calles de las ciudades se vieron vaciadas en gran medida de su componente principal, aquello que hemos venido en denominar lo urbano. Eso no significa, sin embargo, que dejaran de mantener y contener aquello que las hace únicas; solamente que vieron como las relaciones que las caracterizan se reconstruían de forma específica, en consonancia con los extraordinarios momentos de hiper-regulación y vigilancia colectiva que se vivieron. A partir de esta premisa, el simposio persigue abordar la situación del espacio urbano durante los meses en que las medidas de contención de la expansión del COVID19 estuvieron –y continúan- vigentes, planteando qué tipo de dinámicas se mantuvieron y cuáles otras aparecieron. Prestaremos especial atención, por un lado, a los (nuevos) regímenes de control, vigilancia y escrutinio del espacio urbano durante la pandemia y, por el otro, a los conflictos, desacatos y apropiaciones que han emergido como respuesta, acelerando las contradicciones y evidenciando las desigualdades que tejen el espacio urbano de nuestras ciudades contemporáneas.

Comunicacions

El derecho a la ciudad en el contexto de la primacía al derecho a la vida. Una reflexión desde el análisis crítico de Madrid Vecina / Óscar Barrio Formoso

Rentistas inmobiliarios en épocas de crisis: la respuesta de los profesionales de Airbnb ante la pandemia / Pablo Martínez i Javier Gil

Espacios de memoria de la pandemia del coronavirus en la ciudad de Madrid / Rodrigo Almazán Cabetas

La relación entre una ciudad capitalista y su incidencia en los contagios como muertes de la pandemia del covid 19 / Manuel Ulloa Cortés

La ciudad imposible bajo el covid. Cotidianidad, tiempo y gueto para el siglo XXI / José-Luis Anta Félez

2. Antropologia dels mèdia: mitjans, narratives i construccions de realitat

Coordinació: Jordi Grau (UAB), Elisenda Ardèvol (UOC)

Dissabte 29 de gener / 10.30 a 12.30h / Aula A1

Aquest simposi vol aplegar estudis que s'estan fent des d'una perspectiva antropològica en relació als mitjans de comunicació social en la nostra contemporaneïtat. Ens referim a una antropologia dels mèdia en el seu sentit més ampli, que inclou tant els textos mediàtics, com les narratives o el contingut dels productes culturals, a més de la seva circulació, les tecnologies, les formes culturals, la creativitat, i les seves formes socials, polítiques i comercials de regulació, així com les pràctiques socials i culturals amb els mitjans en la nostra experiència quotidiana. Ens interessa analitzar la realitat i les diverses formes en què la ràdio, la premsa, la televisió, el cinema, Internet o les xarxes socials vehiculen narratives sobre la realitat, enteses com a producció cultural mitjançant la qual expliquem el món i construïm el consens sobre quins són els fets que compten i com els hem d'interpretar. Aquest consens mai havia estat tan disputat. Estem en un paisatge mediàtic global (Appadurai, 2013), amb accés a informació en temps real de diferents fonts d'arreu del món i de procedència molt diversa que qüestiona el poder dels mitjans tradicionals, però al mateix temps, som potser més vulnerables que mai a les falses notícies, sotmesos a les recomanacions dels algorismes que generen bombolles informatives per tal de que seguim enganxats a les pantalles. ¿Com analitzem des de l'antropologia aquesta mediació cultural i tecnològica, les seves implicacions epistemològiques, socials i polítiques; el sentit dels relats sobre la realitat, els mons imaginaris i els possibles?

Comunicacions

Imaginaris i narratives visuals en l'activisme medioambiental a Instagram / Elisenda Ardèvol, Gemma San Cornelio i Sandra Martorell

La noció de responsabilitat en la cobertura periodística de la pandèmia de la covid-19: entre el professionalisme i la pràctica / João França

La representació mediàtica sobre la qüestió dels treballadors temporers de la fruita de Ponent / Júlia Olarieta-Domingo

La representació social del Síndrome de Cautiverio en los medios audiovisuales / Fernando Vidal i Lina Masana

Narratives de confinament: la publicitat televisiva durant la primera onada pandèmica a Espanya / Jordi Grau

Relacionalitat i política dels mitjans de comunicació indígenes / Gemma Orobitg, Canal, Gemma Celigueta Comerma i Mònica Martínez Mauri

Teatro Lambe-Lambe: presencialidad y virtualidad / Amaru Araya González

Una etnografia entre los sims. Videojuegos y preferencia cultural / Lluís Anyó

3. La condició posthumana: una antropologia per a l'Antropocè

Coordinació: Josep Martí (IMF-CSIC)

Divendres 28 de gener / 9.30 a 11.30h / Aula A3

La condició posthumana és abans que res una determinada consciència de pertànyer al món com mai abans s'havia tingut a Occident, acompanyada a més de la percepció de la progressiva degradació del planeta per l'acció antròpica. És una sensació d'estar al món, en la qual, a diferència de l'humanisme tradicional, es reconeix la pèrdua de centralitat de l'ésser humà, tot considerant-lo com un mer element més dins d'una complexa xarxa de relacions. En aquest nou *Zeitgeist* cristal·litzen corrents teòrics de caire posthumanista dins de les ciències socials i humanes que, entre d'altres, es caracteritzen pel seu postantropocentrisme, la importància atorgada al pensament no-dualista i la relacionalitat. La investigació antropològica no pot resultar indiferent davant la gran quantitat de literatura especialitzada relacionada amb el corrent posthumanista que està sorgint i en vistes al potencial d'aquests nous corrents teòrics per tractar tant temàtiques de recerca emergents –per exemple els estudis inter-espècies– com els de més tradició dins de la recerca antropològica. El futur de les humanitats demana una reformulació, replantejament o fins i tot una superació del mateix pensament humanista d'on han sorgit. Avui, hom parla també de posthumanitats. En aquest simposi tenen cabuda tant les presentacions interessades en debatre aspectes teòrics o metodològics del posthumanisme, com qualsevol altre àmbit particular d'estudi que hagi estat concebut dins de paràmetres posthumanistes en el sentit més ampli del terme, com, per exemple, els que es desenvolupen dins del marc conceptual de l'Antropocè, nous materialismes, estudis inter-espècies, transhumanisme, etc.

Comunicacions

Espejito, espejito, ¿Quién es el más bello de la ciudad?: una mirada antiespecista al uso de cosméticos masculinos en la modernidad líquida / Oskar-Ananda Ladero Icardo

L'assalt al Capitoli i el cos posthumà / Begonya Enguix Grau

La generación global desde la posición ura en la postburbuja japonesa / Sabrina Vaquerizo González

La protección de la biodiversidad como estrategia de supervivencia anti-anthropocéntrica / Ricardo Andrés Moreno Pelizari

Tot explorant l'in-between: l'entremig de les coses / Josep Martí

Un Moabi especula con entretejer la vida humana con la vegetal / Doerte Weig

Una etnografía de la relación entre animales: ser caballo i ser humana / Mara Martínez Morant

We Have Never Been Human / Justas Patkauskas

4. Transformacions en els significats del cicle festiu nadalenc: de la religiositat com a centralitat, a la festa generalitzada, i de l'espai domèstic al carrer

Coordinació: Jordi Montlló (ICRPC, UdG, Col·lectiu de Recerca i Difusió del Pessebrisme El Bou i la Mula), Josefina Roma (UB, Col·lectiu de Recerca i Difusió del Pessebrisme El Bou i la Mula)

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Aula C3

El cicle nadalenc és un dels més fructífers, rics i variats en tradicions de l'any. A les que podrien considerar-se més clàssiques i generalitzades s'hi han anat afegint de noves que encara l'han enriquit més, però que l'han transformat en una configuració diferent i en certa manera, allunyada del que l'havia caracteritzat tradicionalment. L'univers laic en el que es mou la nostra societat ha deixat de banda el coneixement dels fets en els que es basa el Nadal, i de retruc, tot el significat i el simbolisme de la celebració. No obstant, cerquem a través de les manifestacions de les poblacions, dels grups, del poder i de la seva incidència en les vivències personals, familiars i socials, no una carcassa buida que recordi aparentment el que el cicle festiu havia estat, però buit de sentit i coneixement, sinó una altra força viva, que des del poble es va aixecant, tot donant un nou sentit, més ampli però no exempt d'espiritualitat que el poble segueix practicant i necessitant.

Comunicacions

La santificació del hogar. La Navidad de la Sección Femenina / Ángel Peña Martín

El pessebre en terres aragoneses. "La ruta de los Belenes" / Josefina Roma

Viure i sentir el pessebre: entre el laïcisme i la religiositat / Maria-Antonia Martorell-Poveda

Religiositat popular a l'espai públic, possibilitats i límits. El cas dels pessebres de la Plaça de Sant Jaume de Barcelona / Enric Benavent Vallès

Del pessebre a la botiga de souvenirs: la figura del Caganer i la transformació de la tradició / Montserrat Clua i Fainé

L'afectació de la pandèmia del Covid 19 a les activitats de les associacions pessebristes de Catalunya / Jordi Montlló i Albert Dresaire

5. Mirades antropològiques a la crisi socioecològica

Coordinació: Sílvia Gómez (UAB), Silvia Graciela Álvarez (UAB), Miroslav Pulgar (UAB)

Dissabte 29 de gener / 9.30 a 12.30h / Aula A3

La “sindèmia” de la COVID-19 que resulta d’una interacció negativa global entre factors socials, ambientals i de salut, ha posat al descobert que la cura de les persones i de la naturalesa no van de la mà amb el model de creixement econòmic actual. En el marc d’aquest context en el qual conflueixen diferents crisis globals (canvi climàtic, biodiversitat, energia, cures, pandèmia) s’ha demostrat que els éssers humans són eco-dependents. Aquest panell té per objectiu establir un debat obert entorn a les relacions canviants entre la natura i les cultures per tal d’establir una comprensió crítica de les formes en què els aspectes ecològics s’entrellacen amb la justícia social, l’ètica, els sistemes polítics i econòmics. Partint d’una perspectiva crítica proposem apropar-nos a aquests aspectes a través del concepte de justícia ambiental reinterpretat en clau antropològica, i a la llum dels nous desafiaments que ens brinda l’Antropocè: Quina relació hi ha entre les diferències ètniques, de classe i de gènere amb les injustícies mediambientals, i com es produeixen les desigualtats? Com es redefeixen les connexions entre els humans i els no-humans en temps de crisi socioecològica global? Com estan canviant els conflictes socioambientals? Quines reaccions locals s’estan produint davant dels problemes globals? Com és la relació entre l’activisme alimentari i la justícia ambiental? Com es defineix la justícia ambiental en relació amb els drets socials i els drets de la natura a la interfície entre l’explotació i la conservació.

Comunicacions

Co-producing Knowledge for the Futures of the Ocean / Jade Zoghbi

Economia moral, terra i generacions: La desagrarització familiar al Penedès postindustrial / Marc González Puente

La contaminación como transición: extractivismo y desastres ecológicos sobre las aldeas rurales de Transilvania en la etapa socialista y post-socialista / Adrián Ciuciuman Romero

La omisión de la sabiduría indígena y el conocimiento biológico como problema analítico / Ricardo Andrés Moreno Pelizari

La urgencia de recuperar el complejo cultural para analizar la dimensión humana de la crisis hídrica / Raphael Cantillana

Mapa dels conflictes socioecològics al País Valencià / Aina Faus-Bertomeu, Marina Requena i Mora, Elisabet Marco Arocas, Arantxa Grau i Muñoz, Emma Gómez Nicolau

“No fa mai el temps que ha de fer”: Miradas desde la pesca artesanal hacia el cambio climático / Claudia Geffner

COVID-19, cacera i seguretat alimentària al municipi d'Abaetetuba / Dídac Santos Fita

Els Observatoris de l'aigua. Instruments clau per a la transició socioecològica de l'aigua / Edurne Bagué

La fruita de la ira. Injustícia social, laboral i mediambiental en els camps de fruita de les terres de Ponent / Gemma Casal i Fité

6. Antropologia i pobles indígenes a l'Amèrica Llatina d'avui

Coordinació: Mònica Martínez (UB), Montserrat Ventura (UAB)

Divendres 28 de gener / 16 a 19h / Aula C3

L'objectiu d'aquest simposi es reunir aportacions que reflexionin sobre la pertinença de seguir pensant en i amb els pobles indígenes de l'Amèrica Llatina com a categoria analítica de l'antropologia. Es tracta de crear un espai de trobada obert a recerques etnogràfiques que il·lustrin el ser indígena tenint en compte els actuals contextos polítics, econòmics i socials. Contextos marcats per fets tan diversos com la gestió de l'actual pandèmia; l'arribada de les noves tecnologies de la informació i la comunicació; l'aplicació de polítiques multiculturals; la proliferació de sectes i la intersecció de diverses visions del món; les migracions; la formulació de projectes de desenvolupament; l'expansió del narcotràfic, la militarització i la violència; els processos de patrimonialització tant dels seus espais com dels seus coneixements; la promoció d'activitats turístiques i els intents neoliberals d'usurpació dels seus territoris i recursos naturals. En definitiva, contextos en els quals l'etnicitat, entesa com a subjectivitat col·lectiva entre la intersecció de la identitat i la cultura, es troba en continua transformació.

Comunicacions

Género, comunicación y movilidad entre Panamá y Costa Rica. La experiencia de los ngäbe y los buglé / Anna Peñuelas

La pesadilla: soñar en el Baudó / Ángela María Castaño Peñuela

El sentit de l'enfocament diferencial en l'establiment de la pau i la resolució de conflictes: el cas Ika (Arhuac) en perspectiva / Edgar Ricardo Naranjo Peña i Montserrat Ventura Oller

Somnis de guerra i pau. Experiències oníriques indígenes en la construcció de la memòria històrica i de les societats postconflicte a Amèrica Llatina / Gemma Orobítg i Gemma Celigueta

De comuneros a Huancavilcas: procesos de reivindicación de la identidad en contextos globales / Silvia Graciela Alvarez Litben

Recerca sobre, per o amb els pobles indígenes. Repensant la recerca etnogràfica col·laborativa en pandèmia / Mònica Martínez Mauri

Pueblos indígenas y extractivismo: cuando la etnicidad y la territorialidad se entrecruzan / Ramona Marotta

Cuentapropismo, compadrazgo y el concepto de persona social entre comerciantes aymara-bolivianos / Juliane Müller

Dones Awà davant el conflicte armat colombià: reparació col·lectiva, justícia comunitària i lideratge femení davant la violència masclista en territoris indígenes de la zona del Pacífic (Colòmbia) / Núria Morelló Calafell

Misiones e iglesia: reconstrucción del territorio y la tradición entre la población mapuche de la comuna de Curarrehue, Chile / Laura Fontana Sierra

7. Hegemonies epistèmiques en qüestió: reflexions sobre els passats i els presents del Marroc

Coordinació: Araceli González (IMF-CSIC), Yolanda Aixelà (IMF-CSIC)

Dijous 27 de gener / 16 a 18h / Aula A2

Les darreres dècades els estudis post-decoloniais han impactat en la recerca sobre el Marroc i els marroquins. Aquest Simposi planteja acollir diverses investigacions en curs que ajudin a estimular les reflexions antropològiques crítiques amb les hegemones epistèmiques que dominen actualment la producció de coneixement sobre el passat i el present del Marroc. En aquestes investigacions posem l'accent en la diversitat de temàtiques, però amb un denominador comú: la reflexió sobre les noves formes de visibilització de subjectes i de col·lectius intensament invisibilitzats. La nostra proposta vol impulsar el debat des dels estudis postcoloniais i decoloniais, però també des del gir ontològic de l'Antropologia contemporània i les epistemologies del sud. Les ponències d'aquest panell hauran de partir de posicionaments crítics amb el a-historicisme i amb els discursos hegemònics, però sobretot amb els paràmetres epistèmics imposats a través de la dominació imperial i colonial, que han esdevingut hegemones rarament qüestionades, i que recentment són sotmeses a intensos i controvertits debats. Per reafirmar aquests i altres posicionaments en el marc de l'activitat investigadora, les contribucions d'aquest panell fixaran la seva atenció al Marroc, i examinaran passats i presents enormement plurals, però sovint ignorats, tant en èpoques de dominació colonial, com en èpoques de dominació de les estructures dels estats-nació postcoloniais i dels seus blindatges polítics i socials.

Comunicacions

Mimesi masculina i colonialitat espanyola al Marroc precolonial (1859-1912) / Itzea Goikolea Amiano

En realidad, sí está escrito. Una lectura del Protectorado y sus secuelas a través de los escritores marroquíes en lengua española / Laura Casielles Hernández

“Place”, “position” and “face”. Ethical and methodological considerations on a hybrid ethnographic research of political Islam in contemporary Morocco / Eleonora Landucci

A la recerca d'un Marroc decolonial amb les eines metodològiques de l'Antropologia i la Història / Yolanda Aixelà Cabré

Una Antropología de la repatriación i del cicle funerari del col·lectiu marroquí a Catalunya (1968-1991) / Jordi Moreras

La cuestión animal en el norte de África: interrogantes europeos para discursos y prácticas marroquíes / Araceli González Vázquez

*Colonialitat i extractivisme. L'exemple de la gestió de l'aigua a la Vall del Draa /
Eduarne Bagué*

*Aurora Bertrana des del Marroc: diàlegs sobre escriptura, dones i maternitat /
Lucila Mallart*

*Niños y niñas intérpretes en el devenir migrante, en los servicios sociales de un mu-
nicipio de la España del Sur / Ana Martínez i José Luis Anta*

8. El científic com a xamà: traduïnt en mons multi-espècie

Coordinació: Marta Barba (UPV/EHU), Aníbal Garcia (UB)

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Aula B3

Tot i reconèixer la parcial equivalència entre saber xamànic i científic sobre “relacions no-humanes” (ecologia, natura, climatologia, etc.), en l’antropologia més debatuda dels últims anys s’ha fet un exercici de més profunditat per prendre seriosament el xamanisme (a fora) que la ciència (a casa). En aquest simposi volem invertir l’exercici, i reconèixer la necessitat d’aprofundir en llenguatges relacionals aliens i “a casa”. En particular, convidem a pensar com, des de l’àmbit de les anomenades etnografies multi-espècie, es presenta la necessitat de comprendre millor el llenguatge analític d’aquelles científiques que porten molt més temps que les antropòlogues estudiant “no-humans” (éssers o fenòmens). Reconeixent que sabem tan poc de xamanisme com de ciència, ens preguntem: com fer per prendre seriosament els científics des de l’antropologia? Aquesta pregunta, no obstant, la fem sense renunciar a la crítica, perquè també reconeixem una resistència a la incorporació d’importants variables socials o culturals en les equacions científiques naturalistes. En aquest sentit, plantegem un altra qüestió de certa urgència per la traducció etnogràfica en mons multi-espècie: com fer-ho perquè, recíprocament, xamans i científics ens prenguin seriosament també a nosaltres?

Comunicacions

Cosmopolitismo xamánico: resistencia amerindia y perspectivismo / Bethania Assy i Rafael Rolo

Centrales hidroeléctricas e investigaciones cinematográficas / Ainhoa Gutiérrez del Pozo

Les relacions interespècie a la Fundació Mona. Una aproximació als vincles afectius entre humans i ximpanzés des de l’etnografia multiespècies / Judit Tió Guiteras

Procesos emocionales: el miedo del goldfish / Eugenio Cortés Chamizo

Relación entre barrio y cementera-incineradora: “antes prefiero la muerte que vivir contigo, dame veneno”. Una aproximación etnográfica en Can Sant Joan con respecto a la percepción de riesgo, corporalidad y confusión tóxica / Patricia Rivera Robles

“Pero ¿de verdad necesitamos hablar con los campesinos?” Una colaboración inter y multi disciplinaria sobre humanos, plantas y mundos agrícolas en el Sur Global / Susana Carro Ripalda

La vejez aplazada: Reimaginando la “edad” desde laboratorios de experimentación en telómeros / Sara Lasunxión i Aníbal G. Arregui

Sexe, reproducció, espècies i heteronormativitat en la re-producció de llavors F1 / Marta Barba Gassó

9. Devocions inesperades en trajectòries religioses interculturals: evolució o història?

Coordinació: Carles Salazar (UdL), Víctor Bretón (UdL)

Divendres 28 de gener / 9.30 a 11.30h / Aula B3

Anomenem devocions inesperades el conjunt de creences i pràctiques relacionades amb la noció de sacralitat que s'originen fora de l'adoctrinament religiós habitual, esperable en una societat donada, en part perquè es nodreixen també d'altres tradicions culturals. Busquem comunicacions que descriguin idees, rituals religiosos, objectes i ambients sagrats marginals i plantegin explicacions que poden combinar des de predisposicions innates universals a estratègies d'adaptació, individual i col·lectiva, a contextos històrics concrets, marcats per la globalització.

Comunicacions

Anglicanos en los Andes / Víctor Bretón Solo de Zaldívar

Salud, animisme i l'afer religiós global: claus africanes / Albert Roca

Tokens, indexes and impossible objects. On the embodied and uncanny spirituality of popular religion / Carles Salazar i Marco Contra

Noves formes d'espiritualitat en contextos urbans / Josep Roca Guerrero

Dimensió religiosa de la teràpia tradicional a Àfrica Occidental / Carme Campoy Guerrero

Weak traditions and inner faith: Interplays of belief and politics in Turkish Alevism / Linus Klemp

Visiting and Contesting Sacred Tombs: Intercommunal Conflict and Dilemmas about Communication with the Divine among Muslims in Serbia / Pol Llopart Olivella

10. Límits i reptes metodològics en l'abordatge etnogràfic de la sexualitat

Coordinació: Jordi Roca (ITA, URV), Jose Antonio Langarita (ICA, UdG)

Dijous 27 de gener / 12 a 14h / Aula A1

Les qüestions metodològiques són un element clau en la tasca etnogràfica que en les últimes dècades han estat especialment sacsejades pels nous contextos de recerca, els reclams de revisió profunda, i la incorporació de noves formes d'aproximació als fets socials. L'etnografia com a mètode i com a mirada viu moments complexos i de transformació. Per aquesta raó, aquest simposi té com a objectiu discutir les especificitats metodològiques en l'estudi de la sexualitat i les relacions sexo-afectives en la tasca etnogràfica. En particular, aspira a centrar el debat tant en els aspectes relatius al treball de camp, com en aquells que tenen a veure amb la redacció i el producte etnogràfic. En aquest sentit pren especial rellevància la sexualitat com a objecte d'estudi, com a element que travessa la trobada etnogràfica entre antropòleg o antropòloga i informants, i també com a factor de context, en tant que pràctica social i cultural. Seran benvingudes al simposi les propostes que contribueixin a enriquir el debat metodològic des de l'especificitat de la sexualitat i les relacions sexo-afectives. Alguns dels aspectes que es suggereixen per a la discussió, sense ser exclusius, són: el disseny de la recerca; el sexe i les relacions sexo-afectives en el treball de camp; la presència o absència de les dimensions sexuals en l'escriptura etnogràfica; les aproximacions metodològiques a escenaris hipersexualitzats; les metodologies interseccionals que incorporin la dimensió sexual o reflexions metodològiques sobre treballs etnogràfics especialment significatius per l'estudi de la sexualitat.

Comunicacions

Viduitat i monogàmia: dos estudis de cas en el context de l'amor romàntic i el poliàmor / David Berga

Teoría y práctica de la perspectiva queer: pasando página / Oscar Guasch

Correlacions entre les no-normativitats sexuals i les dinàmiques d'invalidació del treball de camp / Ignasi Puig-Rodas

Ni nosaltres ni ells: reptes metodològics en l'abordatge de la categorització de la diversitat sexual i de gènere / Laura Casado i Laia Folguera

Conviure amb l'amor i la quotidianitat. Relat (auto)etnogràfic dels espais i temps compartits amb parelles heterosexuales / Núria Becerra Vilatovà

11. Patrimoni Cultural Immaterial: de les polítiques patrimonials als usos polítics del patrimoni, una mirada des de l'antropologia

Coordinació: Alejandra Canals (UB), Mireia Guil (UB)

Divendres 28 de gener / 18 a 19h / Aula A1

Aquest simposi pretén contribuir a una reflexió, des de l'antropologia, sobre l'aplicació de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (2003) de la UNESCO a les polítiques culturals actuals, els usos polítics d'aquest concepte i les iniciatives de gestió i salvaguarda que s'han dut a terme arran de la ratificació de la convenció a l'Estat espanyol i, més específicament, a Catalunya. Així doncs, aquest simposi pretén oferir un espai de debat sobre les tensions i conflictes que es deriven de la conceptualització, normalització i gestió dels coneixements i les pràctiques reconegudes com a patrimoni cultural immaterial (PCI), tot fent èmfasi en els seus usos polítics.

Comunicacions

De la Unesco als Estats: la construcció d'una candidatura multinacional. El cas de "Les festes del foc del solstici d'estiu als Pirineus" / Mireia Guil

El projecte Living heritage for sustainable development (Livhes): a la recerca de les bones pràctiques en el patrimoni cultural immaterial / Jordi Montlló i Antonio Rojas

Gestionant patrimonis vius. Un balanç de les Polítiques Públiques de Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial a Catalunya / Lluís Bellas

Els límits del PCI del local al global: la retirada del carnaval d'Aalst de la llista representativa de la UNESCO / Guillermo Soler

12. (im)mobilitats i (im)mobilitzacions urbanes, abans, durant, i després de la pandèmia

Coordinació. Roger Sansi (UB), Gerard Horta (UB)

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Aula A2

A l'última dècada hem estat testimonis de transformacions radicals en la mobilitat de moltes ciutats com a resultat de nous plans urbanístics, noves tecnologies, la globalització econòmica i una creixent mobilitat interterritorial. Aquestes transformacions en la mobilitat son contemporànies a altres transformacions en les relacions socials, l'organització del treball i les temporalitats de la vida quotidiana. Des del març del 2020 la pandèmia ha suposat un escenari d'immobilització radical no planificada pels agents afectats, una mena de pausa imprevista. Però aquesta immobilització no ha parat ni els plans, ni les tecnologies, ni la globalització, de moment. No podem encara analitzar les conseqüències a llarg termini de la immobilitat, però sí que podem començar a descriure les situacions immediates que ha provocat, encarant-la com una mena d'experiment social gegantí. Quines mobilitats i mobilitzacions s'han permès (definides com a essencials) i quines no? Fins a quin punt la instrumentalització de la por i dels perills –a fi de provocar determinats escenaris d'immobilització social– ha reforçat o afeblit determinades estructures i projectes de mobilització? Quins nous usos de les estructures de les mobilitats s'han establert, i quines noves possibilitats poden emergir després de la immobilització imposada a escala gairebé global? Hi haurà un després de la immobilització? Convidem propostes de presentació de treballs sobre mobilitzacions i mobilitats urbanes, que reflexionin sobre les paradoxes de la mobilitat i la immobilitat en termes generals i del seu reflex durant el llarg període de la pandèmia.

Comunicacions

Restriccions de mobilitat i informalitat durant la pandèmia de la COVID-19. Una reflexió sobre la relació entre alternatives de transport informal i l'acció de l'Estat a partir del cas dels klandos a Ziguinchor (Baixa Casamance, Senegal) / Marta Contijoch Torres

Persones en situació de carrer: circumstàncies i motius de una dura (im)mobilitat urbana / Joan Uribe Vilarrodona

Buses en llamas: pandemia, (dis)movilidad y utopía moderna en una ciudad rebelde / Francisco Adolfo García Jerez

La COVID19 i la implementació de l'urbanisme tàctic a Barcelona / Manuel Delgado Ruiz, Gabriela Navas Perrone, Juan Granero Bellver i Carla Rivera Blanco

El futur com un fet urbà / Marcos Cereceda Otárola

“Benvinguts al nostre món”: les mesures d’immobilització durant el covid i el règim de mobilitat a Palestina / Octavi Rofes

Llavors, ara som normals? Discursos de persones diagnosticades d’agorafòbia en context de confinament ciutadà / Assumpta Jover Leal i Arantxa Grau-Muñoz

13. Gobernanza comunitaria y sionaturalezas

Coordinació: Pau Sanosa (UAB), Francisco Godoy

Divendres 28 de gener / 16 a 18h / Aula A3

A raíz del interés por las formas de organización comunitaria y la reflexión en torno a otras ontologías distintas al naturalismo occidental desarrollado especialmente desde finales del pasado siglo, se reconocen crecientemente, tanto a nivel académico como político, los positivos resultados asociados a formas de gobernanza comunitaria de recursos naturales. Formas de organización que son herederas de siglos de tradición, como los territorios comunales de pasto de alta montaña, y que otras veces se originan en ámbitos urbanos, alrededor de huertos y espacios autogestionados. A pesar de las distancias, hay notables puntos en común: complejos híbridos que son objeto de toma de decisiones colectiva y sobre los que interactúan también discursos, políticas y particularidades sionaturales, conformando así complejos ensamblajes en que se entrelazan distintos elementos, historias y formas de vida. La gobernanza comunitaria y los territorios conservados por comunidades locales ofrecen de este modo un prisma diferente para situarnos y re-pensar las múltiples relaciones de los seres humanos con y en el entorno natural, contribuyendo a la complejización y/o disolución de dicotomías y categorías modernas.

Comunicacions

El movimiento social Salvem el Gaià. Análisis del proceso de recuperación del caudal ecológico del río Gaià / Jessica Castillo Santillán

Plan de reordenación territorial integral / Maddi Barber Gutiérrez

Significats i dialèctiques del paisatge. Una etnografia a la falda de les serres de Cardó i el Boix / Íngrid Bertomeu Cabrera

L'ecologisme dels pobles. "Poca gent et dirà que és ecologista, però fem com si ho fórem perquè ho hem viscut de sempre" / Marina Requena i Mora, Elisabet Marco Arocas, Aina Faus Bertomeu, Emma Gómez Nicolau i Arantxa Grau Muñoz

Comunales y sionaturalezas. Configuración local de ensamblajes sionaturales en Andalucía y Galicia / Francisco Godoy

Cerdos reversibles: ecologías infraespecie y el desgobierno sionatural de Barcelona / Anibal G. Arregui

14. Contrastos i conflictes en els debats de gènere i identitat des de la tradició etnogràfica de l'antropologia

Coordinació: Olga Jubany (UB), Ignacio Elpidio Domínguez (UB)

Dijous 27 de gener / 16 a 18h / Aula A1

La tradició etnogràfica de l'antropologia es caracteritza, davant altres disciplines i enfocaments, per la seva particular atenció i pel ventall d'eines metodològiques i conceptuals adients per a l'estudi de categories, posicionaments identitaris i relacions de poder mediatas per etiquetes. Sota usos diversos de categories identitàries aparentment homogènies o comunes, la recerca etnogràfica i l'anàlisi de les (in)coherències i les (dis)continuïtats ens duen a les particulars interseccions entre estructures i agències tant d'individuals com de col·lectives. El gènere i la sexualitat són dos àmbits en què sovint es confronten diferents aproximacions conceptuals per debatre com categories aparentment senzilles o uniformes revelen dissonàncies, diversitats d'ús, i fins i tot enfrontaments. El simposi s'interessa particularment per aportacions de recerca etnogràfica desenvolupades des de l'àmbit català, enllaçant amb la tradició antropològica catalana i a l'Estat espanyol al voltant del gènere i de la sexualitat. Des d'estudis primerencs sobre les identitats gais i lesbianes i sobre les realitats trans, aquesta tradició s'ha diversificat en un clar procés de consolidació. Aportacions i recerques més recents han eixamplat els interessos de l'antropologia del gènere i la sexualitat, mentre que els contrastos teòrics entre diverses aproximacions en els debats poden arribar fins a l'esclat de confrontaments. D'entre les temàtiques que hi tenen cabuda, destaquen les limitacions i problemàtiques de les categories identitàries, la diversitat d'usos des de posicionaments polítics i acadèmics, el paper de les categories en conflictes i dissidències, i les relacions de poder.

Comunicacions

Els límits del paradigma dels delictes d'odi i de la justícia punitiva. Les experiències de les persones LGTB / Jordi Mas Grau i Jose Antonio Langarita Adiego

Víctimes de les passions mal regulades. Diferències de gènere a les polítiques administratives d'ingrés manicomial a l'Hospital Mental de la Santa Creu (Barcelona, 1855-1936) / Alicia Fernández Martínez, Iván Sánchez-Moreno i Victoria Sedkowski Nowak

El discurso de odio online por razón de género: Categorizaciones, contradicciones y lagunas en el apoyo legal y social en el contexto de Cataluña / Malin Roiha

Una etnografía deseada y deseante. Mi trabajo de campo en las páginas web eróticas de pago / Livia Motterle

15. Antropologia Visual i Multi-modal: noves formes d'experimentació, col·laboració i assaig a través de les imatges

Coordinació: Roger Canals (UB)

Dissabte 29 de gener / 9.30 a 10.30h / Aula A1

Aquest simposi pretén reunir recerques contemporànies al voltant de l'antropologia, la imatge i la cultura visual. El seu objectiu **és** reflexionar sobre les potencialitats de la imatge en la investigació antropològica avui, tot enllaçant amb els debats actuals al voltant del gir multi-modal, l'antropologia dels sentits i de les noves formes d'assaig visual. Definim l'antropologia visual com una branca de l'antropologia que engloba essencialment quatre àmbits: 1) l'estudi antropològic de les imatges (ens interessa indagar en com individus de diferents contextos interaccionen amb i a través de les imatges, siguin "religioses", publicitàries" o "d'actualitat", entre d'altres); 2) L'ús d'eines visuals per a la recerca etnogràfica (inclou la producció de cinema i fotografia, però també de dispositius com el dibuix o el teatre); 3) La introducció de la imatge en el procés "d'escriptura", "representació" i difusió dels resultats de recerca (assistim avui dia a una explosió de nous formats de representació del coneixement a través de la imatge: foto-assaig, pàgines web interactives, documental no lineal, instal·lacions, cinema etnogràfic experimental...); 4) Estudi de la visió i la visualitat (l'anàlisi etnogràfic de què significa veure-hi i ser vist en diferents contextos socials i culturals, especialment a conseqüència de l'emergència de nous dispositius de visió com ara càmeres GoPro, Realitat Augmentada o visió nocturna. En aquest simposi ens centrarem en veure les imbricacions entre aquests quatre àmbits, incidint també en les seves implicacions a nivell ètic i metodològic. Preferentment, les presentacions han d'incloure material visual, si pot ser de manera experimental.

Comunicacions

"Kariño": El fotolibro y la fotografía colaborativa como formas de investigación etnográfica basada en arte a través de la vida de un recolector de chatarra / Juan Francisco D. Cuyás

Cal marina para el dulce maíz: de la etnografía escrita a la potencialidad visual / Silvia Graciela Alvarez Litben

Silvia Graciela Alvarez Litben / Imatge del risc, risc de la imatge. La producció fotogràfica durant la pandèmia de la Covid-19 / Amanda Bernal Pérez

16. Pandèmia, cures i crisi de reproducció social

Coordinació: Sílvia Bofill-Poch (UB), Carlos Chirinos (URV)

Dissabte 29 de gener / 9.30 a 12.30h / Aula C3

La pandèmia de la COVID-19 ha posat en evidència la fragilitat del nostre model d'organització social de les cures. Si bé la crisi sociosanitària ha posat al centre del debat social la qüestió de les cures, aquestes han rebut escassa o insuficient atenció per part de les administracions públiques, deixant amplis sectors socials i professionals desatesos. La crisi de les residències ha estat el cas més evident –la OMS la qualificava de tragèdia humanitària–, però també altres sectors i agents socials n'han patit les conseqüències: treballadores del servei d'atenció domiciliària, treballadores de la llar i les cures, assistents personals, cuidadors/es familiars, etc. qui han estat en primera línia de la pandèmia, sense les mesures de protecció adequades i sovint en condicions de molta precarietat i desprotecció social. Tot plegat en el context d'una crisi de reproducció social, que aguditza les desigualtats socials i de gènere, i vulnera drets socials fonamentals. Partint del plantejament i resultats del projecte *El cuidado importa. Impacto de género en las cuidadoras/es de mayores y dependientes en tiempos de la Covid-19 (CUMADE)* [Fondo Supera COVID-19 Santander-CSIC-CRUE-Universidades Españolas] dirigit per la Dra. Dolors Comas d'Argemir de la Universitat Rovira i Virgili, ens plantegem, des d'una perspectiva de gènere i feminista: a) reflexionar sobre com l'impacte de la pandèmia sobre el model de provisió de cures ha aguditzat desigualtats socials i de gènere preexistents; b) analitzar les respostes, estratègies i demandes ciutadanes davant la crisi sociosanitària (incidint aquí en l'eix comunitari); c) obrir un debat sobre alternatives al nostre actual model de provisió de cures i possibles trànsits cap a una societat cuidadora.

Comunicacions

Llars col·laboratives: sostenibilitat, governança i cura en temps de pandèmia / Marta Pi, Maria Offenhenden i Yolanda Bodoque

La pandèmia i la refamiliarització de la cura. L'adaptació estratègica de la cura familiar a les condicions de la covid-19 / Montserrat Soronellas

Les residències en el punt de mira. Experiències, perspectives i relats / Dolors Comas d'Arrgemir

Cuidados a dependientes y medidas de protección: el papel de la higiene en tiempos de la covid-19 / Ana Lucía Hernández Cordero

¿La ciudad cuidadora? Una reflexión crítica sobre la estrategia municipalista de Barcelona en Comú para la crisis de los cuidados / Angelina Kussy, David Palomera i Daniel Silver

L'habitatge, un element central de la cura / Herena Coma

Liderazgo impugnado y gobernanza del COVID-19 en Brasil: el papel del gobierno local y el activismo comunitario / Franciso Ortega i Dominique Behague

Dones, Migració i Cures en temps de pandèmia: cuidar i ser cuidats com a motor social / Pilar Albertín, Pakita Victoria Cortés Nicolás i Mar Sibila

El cuidado de la vejez entre lesbianas: una mirada crítica hacia la organización social del cuidado / Julia Chrétien

Neoliberalisme i crisi de les cures. Una aproximació etnogràfica a la precarietat laboral en centres de dia i residències per a gent gran / Helena Sistac Garcia

Dijous 27/01/2022

11 a 12h	Acreditacions Punt de Benvinguda, Claustre Facultat de Lletres		
12 a 14h	10 / Límits i reptes metodològics en l'abordatge etnogràfic de la sexualitat / A1	23 / Memòries i desmemòries africanes: mirades des de l'Antropologia / A2	17 / Teorizar la inmovilidad desde la antropología: experiencias, normatividades y articulaciones / A3
14 a 16h			
16 a 18h	14 / Contrastos i conflictes en els debats de gènere i identitat des de la tradició etnogràfica de l'antropologia / A1	7 / Hegemonies epistèmiques en qüestió: reflexions sobre els passat i els presents al Marroc / A2	20 / Herramientas teórico-prácticas en etnografías sobre redes de apoyo y colaboración / A3
18.30 a 21.30h	Acte inaugural. Taula rodona: L'Antropologia i l'activisme social. Pícolabis al Centre Cultural La Mercè		

Divendres 28/01/2022

9.30 a 11.30h	24 / Alimentació en temps de pandèmia: Vulnerabilitats, drets i reptes / A1	1 / La ciudad confinada: Lo urbano en tiempos de pandemia / A2	3 / La condició posthumana: Una antropologia per a l'Antropocè / A3
11.30 a 12h	Cafè al Claustre de la Facultat		
12 a 14h	12 / (im)mobilitats i (im) mobilitacions urbanes, abans, durant, i després de la pandèmia / A2	28 / Desigualtats i recerca: reptes antropològics davant de noves formes de producció del coneixement / A3	8 / El científic com a xamà: traduint en mots multi-espècie / B3
14 a 16h	Dinar (lliure)		
16 a 18h	33 / "Patrimonis confinats": Efectes de la pandèmia en el patrimoni / A1	18 / Promesa i fracàs de la infraestructura: tecnologies de la vida quotidiana / A2	13 / Gobernanza comunitaria y sionaturalezas / A3
18 a 19h	11 / Patrimoni Cultural Immaterial: de les polítiques patrimonials als usos polítics del patrimoni, una mirada des de l'antropologia / A1	Presentació de llibre Posverdad y Ficción, de Jorge Grau Rebollo / A2	29 / Comuns i comunals a debat: Una aproximació des de l'Antropologia a la idea del comú com a principi organitzador / A3
19.30 a 22h	Pícolabis i concert de la Black Music Big Band al Claustre de la Facultat		

Dissabte 29/01/2022

9.30 a 10.30h	15 / Antropologia Visual i Multi-modal: noves formes d'experimentació, col·laboració i assaig a través de les imatges / A1		5 / Mirades antropològiques a la crisi socioecològica / A3
10.30 a 12.30h	2 / Antropologia dels mitjans: Mitjans, narratives i construccions de realitat / A1	21 / Antropologías, (in) movilidades y turismo / A2	5 / Mirades antropològiques a la crisi socioecològica / A3
13 a 14h	Acte de Cloenda a la Sala de Graus		

32 / Antropologia aplicada a l'àmbit de l'educació i de l'escola / B3	19 / Manifestacions i formes de relació amb el sagrat a la societat contemporània / C3	Presentació de llibre Calendari Folkloric de Mallorca, de Rafel Ginard / Sala Graus
dinar (lliure)		
30 / Estudi sobre els impactes de la COVID-19 / B3	25 / L'antropologia a les Illes Balears i Pitiüses: Investigacions, textos i contextos / C3	Taula rodona / L'arrelament de l'antropologia a les comarques gironines: tres etnografies al pla, la costa i la muntanya / Sala Graus
9 / Devocions inesperades en trajectòries religioses interculturals: evolució o història? / B3	34 / Les cultures populars i tradicionals desafïades: més enllà del patrimoni i els processos de patrimonialització / C3	Taula rodona / Antropologia, art i disseny: Creuant els límits entre docència i recerca / Sala Graus
4 / Transformacions en els significats del cicle festiu nadalenc: de la religiositat com a centralitat, a la festa generalitzada, i de l'espai domèstic al carrer / C3	Ruta / La Girona a l'ombra: barraques, barris i immigració a la Girona dels '70 / Aula Música	Taula rodona / Una mirada desde la arquitectura y la antropología, al concepto y uso de la vivienda del siglo XXI, y como el coronavirus lo ha transformado / Sala Graus
22 / Cultura popular, resistència i conflicte / B3	Ruta / Barri Vell: turisme, habitatge i el dret a la ciutat / Aula Música	6 / Antropologia i pobles indígenes a l'Amèrica Llatina d'avui / C3
31 / Sexualitat i infància. La sexualitat governada / B2	Presentació de llibre Crecer y aprender, mientras tanto. El dominio teórico y etnográfico de una Antropología Sociocultural de la Educación, de Pepi Soto / B3	6 / Antropologia i pobles indígenes a l'Amèrica Llatina d'avui / C3
16 / Pandèmia, cures i crisi de reproducció social / C3	Exposició / Els camps de refugiats del Sàhara (presentació) / Aula Música	Presentació llibre El patrimonio dels ofesos. "Que no ens toquis els bous! Les festes de bous a les Terres de l'Ebre, entre la identitat i el conflicte, de Manuel Delgado et al. / Sala Graus
16 / Pandèmia, cures i crisi de reproducció social / C3	27 / Migración y Patrimonio Cultural / B2	26 / Etnografia i dret: explorant àmbits i formes de col·laboració / B3

17. Teorizar la inmovilidad desde la antropología: experiencias, normatidades y articulaciones

Coordinació: Diana Mata (UB), Fabiola Mancinelli (UB)

Dijous 27 de gener / 12 a 14h / Aula A3

Este simposio invita a una exploración teórica y empíricamente fundamentada de las definiciones, posibilidades y límites teóricos de la inmovilidad como concepto. A partir de una mirada relacional y situada en la actual fase capitalista, el simposio plantea que existe una tensión dialéctica, basada en diferenciales de poder, que aúna la movilidad y la inmovilidad, constatando que de la misma forma que el ser móvil tiene significados diferentes según las personas y los lugares, las comprensiones de la inmovilidad también son complejas y dinámicas. Para ello invitamos contribuciones etnográficas que muestren el rango de experiencias que puedan tener cabida bajo la etiqueta de inmovilidad dado que tradicionalmente esta ha sido definida en negativo, como la ausencia de movilidad. Estamos especialmente interesadas en aquellas propuestas que presten atención a 1) procesos de significación asociados a la inmovilidad; 2) sistemas de atribución de derechos que establezcan quién está autorizado o no a qué tipo de inmovilidad; así como a 3) las articulaciones existentes que engarzen la inmovilidad con situaciones de movilidad, con distintas intensidades y a distintos niveles y escalas.

Comunicacions

Viure a rural: de neorurals, hippies, xeroquis i d'altres perfils im/mòbils al Pirineu català / Joan Frigolé i Camila del Marmol

De inmovilidades reales e imaginadas: experiencias de estancamiento en la era de la movilidad / Fabiola Mancinelli

Immobilitat i la relació entre el nacionalisme metodològic i el sexisme metodològic / Diana Mata Codesal

Problematizar las migraciones transnacionales desde la perspectiva de la migración inmóvil / Manuel Vicente D'Hers Del Pozo

Política i Poètica de l'Espera en les Adopcions Internacionals: Experiències de de Recerca de les Famílies Nepaleses / Chandra Kala Clemente Martínez

Privilegi, risc, i immobilitat: britànics jubilats expatriats reconstruint estils de vida en costes espanyoles / Emma Fàbrega Domènech

Encerrados, pero como queremos: Experiencias de (in)movilidad en un pueblo de montaña en la Patagonia Argentina / Tomas Salem-Bergen

Inmovilidad forzada y precaria en la ruta migratoria canaria hacia la Unión Europea / Ignacio Fradejas-García i Kristín Loftsdóttir-Islàndia

18. Promesa i fracàs de la infraestructura: tecnologies de la vida quotidiana

Coordinació: Ainhara del Pozo (UB), Juan Granero (UB), Iván Ramírez (UB)

Divendres 28 de gener / 16 a 18h / Aula A2

En les aproximacions tradicionals a l'estudi de les infraestructures aquestes s'han presentat des d'una condició d'obvietat, articulada en la seva dimensió material, que provoca que no es pensin com entitats amb agència per construir xarxes de significació. Aquest simposi assenyalava que abordar les infraestructures en si mateixes desentraña les associacions que configuren els processos tecnopolítics que es construeixen, relacionen i condicionen al que tradicionalment s'anomena "realitat social". Suggerim que aquesta perspectiva és innovadora dins de l'Antropologia a Catalunya i que és un camp exploratori que permet obrir espais de diàleg a qüestions teòriques i metodològiques. Des de la nostra proposta, les infraestructures i tecnologies operen com dispositius de significació extensos i assemblats per una gran pluralitat d'actors i d'entitats. Per tant, volem donar compte de les múltiples oportunitats que ofereix l'estudi de les infraestructures i les tecnopolítics amb relació a la seva condició multidimensional. Aquesta perspectiva permet, en primer lloc, trencar amb les aproximacions clàssiques i dicotòmiques dels processos socials. I, en segon lloc, evidenciar els processos polítics, de construcció de coneixement i de reivindicacions al voltant de les infraestructures. Per últim, mostrar les implicacions i relacions constants que tenen les infraestructures i les tecnologies a la vida quotidiana.

Comunicacions

Servei públic, més que mai»: El periodisme com a infraestructura en la lluita contra la covid-19 / João França

La cárcel revisitada: Infraestructura total del poder / Marcos Domingo Prada

La huerta familiar como instrumento de la teoría de agencia: Acción femenina en los procesos de recuperación agrícola y cultural en Singuilucan (Hidalgo, México) / Jorge Eduardo Cañas López

Ruinas Olímpicas: Promesas y ruinas de las infraestructuras del "Rio Olímpico" / Ana Chequetti

Zero rating and the infrastructure of political (mis)communication in Brazil / Raquel Renno Nunes i Juliana Novaes

El espacio industrial como realidad multiforme. El caso del Polígono Francolí de Tarragona / Jorge Fernández López

Sobre infraestructuras y agua en dos acueductos comunitarios de Sumapaz, Colombia / Maria Camila Méndez

Estudis socials de les infraestructures i els processos de co-construcció de la vida quotidiana: el cas del Barri de La Sagrera i la construcció de l'estació del tren d'alta velocitat / Iván Ramírez

19. Manifestacions i formes de relació amb el sagrat a la societat contemporània

Coordinació: Sibila Vigna, GREMHER, UdelaR; Anaïs Madera, GREMHER (UAB), Victòria Badia, GREMHER (UAB)

Dijous 27 de gener / 12 a 14h / Aula C3

La religió no ha quedat relegada dins l'àmbit d'allò privat i íntim on els processos de laïcització de les societats modernitzades intentaven recloure-la. Al contrari, la relació de les persones amb un món no apreciable a través dels sentits, categoritzat com allò invisible, sagrat o transcendent continua determinant, directament o de manera subtil, múltiples aspectes de la vida social. La suposada secularització no ha portat a una davallada de la religiositat ni de l'espiritualitat, sinó a l'expansió de diferents formes, noves i velles, diverses i plurals, de relació amb el sagrat i el transcendent. Pràctiques tradicionals, en alguns casos resignificades, nous corrents religiosos o espirituals, sincretismes afavorits per la migració, la mobilitat, les tecnologies i la globalització, componen l'amalgama de la pràctica espiritual de les societats contemporànies. La religió i l'espiritualitat deixen d'estar en llocs concrets per passar a estar enlloc i a tot arreu.

Aquest simposi intenta reflexionar i debatre sobre les diverses experiències religioses i expressions devocionals que sorgeixen, s'expandeixen i es resignifiquen a les nostres societats, com són: les diferents formes d'accedir a l'àmbit d'allò numinós; la interacció amb les entitats que l'habiten, siguin éssers considerats sobrenaturals, sants, fantasmes, forces o formes d'energia; els espais, situacions i condicions que estimulen trànsits, experiències místiques i vies d'exaltació individual o col·lectiva.

Comunicacions

L'univers de la mystique i l'ocult a la Baixa Casamance. Alguns apunts de les converses amb Cheikh Issa Aïdara / Marta Contijoch Torres

El Ayurveda en nuestro territorio cultural: su adopción, adaptación y experiencia (entrelazadas con el yoga) para una salud holística / María José Alarcón Mateo

Transmisiones y resignificaciones de los rituales de protección de la vida en poblaciones de Uruguay / Sibila Vigna Vilches

La Mussara, un espai multidimensional del sagrat / Victòria Badia Giménez

Sobre canonitzacions populars en el marc de la ciutat moderna / Oriol Pascual Pérez

Del bosque a Internet. Aproximación al druidismo contemporáneo en el espacio digital / Anaïs Madera Roldán

El catolicismo y otras religiones del Centro de África Fetichismo y antifetichismo en el discurso anticlerical español contemporáneo (1840-1936) / Manuel Delgado Ruíz

20. Herramientas teórico-prácticas en etnografías sobre redes de apoyo y colaboración

Coordinació: Raquel Alquézar (UdG), María Zapata

Dijous 27 de gener / 16 a 18h / Aula A3

En el contexto de una sociedad donde los lazos comunitarios tradicionales se encuentran debilitados y donde la colaboración, el apoyo mutuo o la solidaridad son considerados valores que incorporan una carga moral, la etnografía nos permite abordar los distintos significados que adoptan estas formas de colaboración social. En este marco, en los últimos años se han producido múltiples investigaciones que describen y analizan diferentes experiencias de redes de apoyo y colaboración y que están centradas en muy diferentes ámbitos: economía, trabajo, salud, movimientos sociales, educación, epistemologías de investigación, etc.

Este simposio pretende ser un espacio de debate y discusión teórica-práctica, donde se pongan en común aquellos paradigmas y conceptos teóricos que han servido para explicar y profundizar en algunas de estas etnografías. De esta forma, se propone reflexionar sobre la utilidad etnográfica de algunos conceptos clásicos en la disciplina, como reciprocidad o apoyo mutuo, y otros más actuales como cuidados o vulnerabilidad, que se están empleando de una forma más reciente y que en algunos casos son importados de otras disciplinas. Así, la finalidad es dialogar sobre las ventajas y los retos que cada paradigma teórico ha planteado en la aplicación de cada investigación, para comparar así las diferentes aproximaciones posibles a objetivos de estudio parecidos y profundizar en la comprensión de cada uno de ellos.

Comunicacions

Cuando los cuidados llaman a la puerta: una reflexión al hilo de las “redes de cuidados” surgidas en Granada durante el confinamiento por la COVID-19 / Jesús Martínez Sevilla

Sororitat entre activistes, solidaritat entre parents...? El suport mutu com a estratègia de les dones per a l'aprovisionament d'habitatge / Irene Sabaté Muriel

Tramas feministas. Redes de amistad y cuidado en tiempos de pandemia / Carmen Díez Mintegui i Miren Urquijo Arregi

Procesos de aprendizaje y estrategias colectivas: una aproximación a los Grupos de Apoyo Mutuo en salud mental desde la antropología / Edurne de Juan Franco

Un análisis feminista y etnográfico de las articulaciones entre redes colectivas, cuidados y tecnologías digitales / Lola Martínez Pozo

COVID-19: cohabitación resiliente, empoderamiento del sujeto político y una nueva sintaxis de los derechos / Bethania Assy

21. Antropologías, (in)movilidades y turismos

Coordinació: Claudio Milano (UAB), Ernest Cañada (Alba Sud)

Dissabte 29 de gener / 10.30 a 12.30h / Aula A2

La movilidad turística ha registrado un crecimiento sin precedentes desde el comienzo del tercer milenio, acelerada como salida del capitalismo a la crisis financiera global de 2008. Recientemente, con la pandemia de la COVID-19 y las restricciones de carácter sanitario impuestas, el mundo ha pasado de la hipermovilidad a una inmovilidad obligada o fuertemente limitada. En este escenario, espacios históricamente turistificados han sido testigos de reapropiaciones materiales y simbólicas por parte de poblaciones locales previamente desplazadas. La disputa por estos espacios muestra un escenario multifacético entre los intereses globales y efectos a escala locales. Este panel pretende explorar los efectos de la crisis de movilidad inducida por la COVID-19 en contextos turísticos a partir de los planteamientos epistemológicos, metodológicos y discursivos que se han producido en la última década. Además, se desea abrir un debate sobre cómo las contribuciones antropológicas pueden fomentar una mejor comprensión de las crisis turísticas inducidas por la COVID-19 y la controvertida relación entre los derechos de movilidad y las obligaciones de inmovilidad en contextos turísticos. Tanto el exceso de turismo como su ausencia ofrecen nuevos escenarios para la comprensión de las (in)movilidades turísticas en tiempos revueltos en términos de genealogías, agencias, respuestas, discursos y representaciones. Por último, el panel invita a presentar contribuciones que inviten a repensar la agenda de investigación y sus implicaciones políticas sobre los nuevos retos que presentan las (in)movilidades turísticas en las sociedades complejas.

Comunicacions

Living in precarity under immobility regime: performing tourism workers agency in Barcelona during Covid19 times / Alejandro González Domingo

Salou y Covid-19, la dependencia y vulnerabilidad de un territorio robado / Maria José Alarcón Mateo

Del turisme al sensellarisme. Ús subaltern de l'espai públic i alternatives econòmiques de l'hostaleria de Barcelona en el context de la COVID-19, un estudi de cas / Marc Verdés i Oliva

Hostesses i promotores de vendes, entre la feminització, la precarietat i la liminalitat / Ernest Cañada i Carla Izcara Conde

Cicloturisme en temps de pandèmia: de les restriccions a un nou boom? / Alba Medina Allué

22. Cultura popular, resistència i conflicte

Coordinació: Manuel Delgado (UB), Romina Martínez (UB), Sarai Martín (UB)

Divendres 28 de gener / 16 a 18h / Aula B3

Han passat algunes dècades des que la cultura popular –entesa com a cultura de les classes subalternes- ha deixat de tenir un lloc central entre els assumptes pels quals l'antropologia catalana es va considerar preocupada. En el seu lloc s'han intensificat els estudis i les ofertes acadèmiques sobre l'ara anomenat patrimoni immaterial, en principi atent a uns mateixos fenòmens socials. Aquest canvi de paradigma ha implicat una problemàtica nova relativa a l'acceptabilitat moral de certes expressions culturals –festives sobre tot- que podrien catalogar-se com a cultura popular però de cap manera com erari significatiu a conservar, protegir i promocionar. El simposi planteja discutir sobre els límits que tècnics i especialistes -i els interessos mercantils i institucionals amb els que es vinculen- estableixen a l'hora d'autoritzar determinades maneres de fer col·lectives com a patrimoni i què, en canvi, es considera inacceptable per incompatible amb els valors abstractes que el capitalisme avançat imposa com hegemònics i universals. Pretenem parlar i fer parlar de costums participatives en què grups humans dipositen el seu sentit de la pròpia identitat però no es corresponen amb la imatge desconflictivitzada que es pretén oferir de determinades comunitats o territoris, el que les fa, per impertinents, objecte de qüestionament o ignorància oficials o fins i tot d'assetjament legal.

Comunicacions

Per què fumen els sants? Subalternitat, informalitat i autogestió a les festes populars de San Fumat (Chella) i Sant Kanut (Palma) / Juan Granero Bellver i Francesc Alemany Sureda

Eleccions de pubilla i hereu a Solsona i Mataró: aproximació etnogràfica a una catalanitat conflictiva / Marc Alcalà i Rams

Sacar al pájaro. Silvestrismo y conflicto en la periferia de Barcelona / Jose Mansilla

Els antics ocellaires de la Rambla de Barcelona i les últimes petjades d'un paisatge popular / Guillermo Aguirre Núñez

“Es un santo de la calle”. De sants populars i d'altres formes d'invocar el sagrat / Oriol Pascual

Narratives i conflictivitats al voltant dels murals en zones turístiques de Lima: El cas de l'artivisme de Barranco com a model de resistència creativa a processos de gentrificació / Joan Campio Rodríguez Gómez

Gegants de barri i centralisme simbòlic a Barcelona a la dècada de 1980 / Marc Sierra i Analelly Castañeda

La conquesta del diumenge. Oci popular i subalternitat / Sergi Yanes

23. Memòries i desmemòries africanes: mirades des de l'Antropologia

Coordinació: Gustau Nerín (UB), Albert Roca (UdL)

Dijous 27 de gener / 12 a 14h / Aula A2

L'antropologia, que ha tingut un paper essencial en l'estudi del continent africà, està en aquests moments abocant-se a l'estudi de les memòries africanes, en part perquè la memòria de la presència europea a l'Àfrica està cada cop més present al debat públic. El moviment Black Lives Matter ha obligat a repensar les relacions entre Occident i l'Àfrica, durant el període d'esclavatge i el període colonial, però també en la realitat postcolonial. A Amèrica, a Europa i a l'Àfrica s'ha encetat un fort debat públic que s'ha materialitzat en accions reivindicatives, encesos debats a les xarxes socials, preses de posició dels governs afectats, reassignació d'espais públics, devolució de fons colonials espoliats... I aquest debat ha arribat també al món acadèmic amb publicacions, fòrums, organitzacions d'equips de treball, intervencions d'experts als mitjans, exposicions... En aquest simposi s'abordaran els estudis antropològics sobre les memòries africanes, tant de Catalunya i de l'Estat espanyol com de la resta del món, per veure quines aproximacions al tema es realitzen des de l'Antropologia. Es dedicarà especial atenció al debat sobre el patrimoni africà, una àrea en què els antropòlegs hi han jugat un paper clau.

Comunicacions

Here I Can Like Watermelon: Culinary redemption among the African Hebrew Israelites / Nir Avieli

Macías Nguema. La memoria segrestada, a la Guinea Equatorial / Gustau Nerín Abad

Rituals funeraris i memories: pistes des de la Baixa-Casamance / Jordi Tomas

Memoria múltiple i construcció de pau a Acholiland / Victor Gonzalez

Lloances que amaguen silencis. Els dos primers presidents del Frelimo en la memòria oficial de la lluita de l'alliberament mocambic / Albert Farré

La casa verde. Colonialisme, patrimoni i reparacions a Guinea Equatorial / Alba Valenciano i Laida Memba

Mite democràtic versus etern retorn en la memòria de les crisis a Madagascar / Albert Roca

Depictions of ceddo and tirailleurs sénégalais in the memoryscape of contemporary Senegal / Sarah Davis

Memórias, secretos y espíritus en Maputo, Mozambique / Clayton Guerreiro

24. Alimentació en temps de pandèmia: vulnerabilitats, drets i reptes

Coordinació: Claudia Rocío Magaña (UB, ICA), Mireia Campanera (URV)

Divendres 28 de gener / 9.30 a 11.30h / Aula A1

El present simposi busca conèixer i reflexionar sobre l'alimentació en temps de pandèmia. Es centra en mostrar les vulnerabilitats socials que han aflorat i en les que s'ha aprofundit en aquells grups de població més precaritzats i/o més afectats per la Covid-19. També pretenem dialogar sobre el dret a l'alimentació, la necessitat de donar-hi resposta general a nivell social i públic, essent aquest un dels reptes més emergents i urgents que la pandèmia ens ha posat sobre la taula. Alhora, també volem posar l'atenció en aspectes que l'alimentació travessa, com són la sostenibilitat, el risc, la toxicitat i la salut.

Comunicacions

Alimentació, estil de vida i activisme de mercat: una etnografia virtual en Instagram sobre el "Realfooding" / Alicia Orea-Giner

Xarxes alimentàries locals en temps de pandèmia / Patricia Homs Ramírez de la Piscina, Federica Ravera, Marta Guadalupe Rivera Ferre, Ana Correra i Annaï Sastre, Laia Batalla i Alba Hierro

Precarització alimentària i benestar a Barcelona: estratègies i pràctiques davant la(es) crisi(s) / Araceli Muñoz Garcia, Paula Durán Monfort i Marta Llobet Estany

Discursos de la toxicitat sobre el sistema alimentari en persones grans a Espanya en temps de pandèmia / Cristina Larrea Killinger i Mabel Gracia Arnaiz

El impacto de la pandemia de Covid-19 en el movimiento Slow Food, el caso de Brasil y Alemania / Thalita Kalix Garcia

Percepciones y prácticas sobre alimentación, salud y riesgo durante el periodo de confinamiento por Covid-19 en Cataluña / Arantza Begueria, Maria Clara Prata Gaspar, Marta Ruiz Pascua, Amanda Barba i Sarah Anadon

Alimentación y relaciones de género: (re)configuraciones durante el confinamiento por COVID-19 en hogares de Cataluña / Amanda Barba Martinez, Arantza Begueria i Maria Clara De Moraes Prata Gaspar

25. L'antropologia a les Illes Balears i les Pitiüses: investigacions, textos i contextos

Coordinació: Margalida Mulet i Diana Borràs (Institut d'Antropologia de les Illes)

Dijous 27 de gener / 16 a 18h / Aula C3

L'any 2020 l'Institut d'Antropologia de les Illes (IAI) va presentar un primer simposi al COCA sota el títol de "L'antropologia en el context de les Illes Balears i Pitiüses" coordinat per Francesc Alemany i Marc Morell. L'objectiu era el de contribuir al procés de visibilització de la disciplina antropològica a les Illes, un procés que s'inicià amb la fundació de l'IAI l'any 2016. Amb aquest nou simposi seguim amb la mateixa línia i els mateixos objectius: donar cabuda a aquelles comunicacions que tenen com a punt de partida la pràctica etnogràfica contemporània a alguna de les quatre illes de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i encoratjar la producció d'anàlisis crítiques relacionades amb el recorregut històric de l'antropologia desenvolupada a l'arxipèlag fins ara. No pretenem considerar el territori de manera descontextualitzada sinó integrar-hi el context social, econòmic i cultural de la seva realitat canviant i complexa. L'elecció d'un eix territorial més que no temàtic ens permetrà conèixer de primera mà les recerques realitzades des de tots els àmbits de l'antropologia i les seves especialitzacions -educació, medi ambient, alimentació, empresa, consum, gènere, medicina, turisme, patrimoni immaterial etc-, les quals ens mostren no solament el panorama polièdric de la nostra disciplina sinó també la complexitat de la societat de les Illes. Aquest simposi vol mostrar l'existència de nous trànsits investigadors tant dintre de l'acadèmia com en el marc de l'antropologia aplicada i ampliar els camins de l'antropologia balear i pitiüsa amb noves perspectives i metodologies.

Comunicacions

Mercats Municipals, nous espais per a noves cultures / Concepció Pou Soler

Un futuro enredado: Una etnografia de comunidades pesqueras en Menorca / Anny Crane

Batalla feminista per la identitat local: la festa de moros i cristians a Pollença / Irene Sánchez Campins

Rafel Ginard Bauçà i el col.leccionisme folkòric / Andreu Ramis Puig-gròs i Miquel Sbert Garau

Patimonis culinaris intims a Mallorca / Pilar Ribas Maura

Experiència de gènere en narratives de dones grans de Mallorca / Ramona Monedero Martínez

De la mar a la taula. Antropologia marinera a l'illa de Mallorca / Diana Borràs Rhodes i Margalida Mulet Pascual

A trenc d'Alba. Les feines anònimes i invisibles de les dones abans i durant el boom turístic a les Illes Pitiüses / Lina Sansano Costa

26. Etnografia i Dret: explorant àmbits i formes de col·laboració

Coordinació: Raúl Márquez (UB), Marco Aparicio Wilhelmi (UdG)

Dissabte 29 de gener / 10.30 a 12.30h / Aula B3

Donant continuïtat al simposi 'Antropologia Jurídica: l'etnografia de les justícies estatals', organitzat dins el I Congrés Català d'Antropologia, aquest simposi vol interpel·lar totes aquelles investigadores i investigadors que realitzen anàlisis empíriques de l'administració de justícia, abordant de manera concreta una dimensió més aplicada de l'antropologia jurídica, explorant formes de col·laboració possibles o en marxa entre antropòlogues i juristes: el recurs a l'etnografia com a font de dades i a la perspectiva antropològica com a forma de contextualitzar fets i conductes en procediments concrets. El simposi, d'aquesta manera, pretén oferir un espai de reflexió i debat sobre la relació entre antropologia i Dret amb un enfocament especial de l'àmbit judicial. L'etnografia de processos judicials, les possibilitats i el paper dels peritatges antropològics, l'aproximació als anomenats il·lícits "culturalment motivats" (o 'excepció cultural'), les aportacions de l'antropologia a interpretacions i comprensions sobre les diferents violències, sobre el concepte de dany, greuge, reparació, etc. L'objectiu del simposi és donar a conèixer treballs en curs i un àmbit –el de l'Antropologia Jurídica en la seva vessant més aplicada- poc desenvolupat a casa nostra, i alhora afavorir la reflexió –en clau més metodològica i epistemològica- al voltant de les potencialitats, reptes i límits de l'aplicació de l'etnografia a l'estudi de la justícia estatal i la pràctica del Dret.

Comunicacions

Vulneracions del dret d'acollida dels sol·licitants de protecció internacional a Espanya. Negligències en l'aplicació de la llei d'asil i protecció subsidiària / Arnau Poy Renau

Ombres al voltant de l'odi LGBTIfòbic: llindars conceptuals i d'actuació / Ignacio Elpidio Domínguez Ruiz

Testimonis culturalment incompresos / Miguel Doñate

Familia y prisión en perspectiva socioantropològica / Diego Ruedas

Los límites políticos del activismo en el ámbito penal. Sobre un estudio de caso en la justicia bonaerense / Agustín D'Onia

Masclisme i Cultura Jurídica / Caterina Canyelles Gamundi

Diálogos para la co-creación: el rol de la antropología en el proceso jurídico social / Raül Ruiz Soler

El dictamen antropològic per a operadors jurídics / Sílvia Bofill-Poch i Ignasi Terradas Saborit

27. Migración y Patrimonio Cultural

Coordinació: Bárbara Molina (UB), María Royuela (UB)

Dissabte 29 de gener / 10.30 a 12.30h / Aula B2

Las instituciones culturales públicas y privadas han desempeñado un papel fundamental en la construcción de las identidades nacionales, lo que ha implicado la homogeneización de determinadas narrativas. La homogeneización cultural supone arbitrariamente convertir en universal y legítimo algo que, de hecho, es parcial (Barthes, 2006; Graham, Ashworth y Tunbridge, 2016; Bourdieu 2016 (1979); Storey, 2018), lo que implica una patrimonialización bajo un discurso patrimonial autorizado que impide el reconocimiento de otras identidades, entre estas, las de los migrantes (Omland, 2006, Graham, Ashworth y Tunbridge, 2016; Labadi, 2018). Actualmente, la forma de entender el patrimonio ha provocado que las migraciones se conviertan en un agente dinamizador de las estructuras socioculturales, donde las narrativas de la identidad nacional son cuestionadas y, a medida que la diversidad de actores va cambiando, la complejidad identitaria recibe un mayor reconocimiento, lo que implica que las instituciones y actores culturales necesitan adaptarse y convertirse en intermediarios y asumir una postura receptora de gestión de la propia diversidad cultural y, así garantizar la integración de los migrantes al nuevo contexto donde se insertan (Alcalde, Boya y Roigé, 2011; Clifford, 2007; García Canclini, 2012) en el cual el patrimonio puede ser co-creado y consumido por más actores sociales. Desde esta perspectiva, este simposio propone visibilizar estas estrategias y discursos que, desde el ámbito del patrimonio cultural, se utilizan y debaten para incluir a los migrantes en la vida cultural de cada contexto en el que se han insertado.

Comunicacions

El museu social com a eina d'inclusió i integració de les comunitats migrants / Jordi Medina Alsina

La creació del concepte patrimoni migratori / Imma Boj i Elena Ananiadou

Només d'anada. Equipatges. Cap a una topografia compartida / Imma Boj i Elena Ananiadou

Usos del patrimonio cultural inmaterial en contextos migratorios. Experiencias de los y las colombianas en Barcelona / Nathalia Castellar Quinayás

¿Alimentación de proximidad para quién? Reflexiones e (in)compatibilidades entorno a la relación 'alimentación de proximidad' e 'identidad alimentaria' entre población migrada en Barcelona / Marta Ruiz Pascua i Giovanna Fuentes Quintanilla

28. Desigualtats i recerca: reptes antropològics davant de noves formes de producció del coneixement

Coordinació: Paula Durán (UB), Araceli Muñoz (UB, ICA)

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Aula A3

El simposi que presentem planteja crear un espai de trobada i de diàleg sobre les diverses formes de producció del coneixement en el marc de la disciplina antropològica. En aquest context, convidem a presentar comunicacions que abordin propostes teòriques i etnogràfiques articulades sobre diferents eixos de reflexió. El primer, abordarà el paper que té la recerca davant de les desigualtats socials, epistemològiques i ontològiques i els reptes que això planteja en el marc de la investigació. El segon, se centrarà en la qüestió de qui té la legitimitat i l'autoritat per a produir coneixement i les formes d'ignorància que genera. El tercer contemplarà les epistemologies de resistència que emergeixen i les re-existències polítiques que produeixen. Considerem, en quart lloc, la reflexió metodològica i les experiències que estan re-pensant la recerca per a contemplar les múltiples formes de participació. Un simposi que pretén igualment contemplar el rol de la recerca i la universitat davant les desigualtats socials i epistèmiques.

Comunicacions

Producir tajos. Universidad, co-investigación, activismo social / Gennaro Avallone

Investigación en contexto de precariedad alimentaria: metodologías participativas hacia la transformación de la desigualdad / Claudia Rocio Magaña González i Maria Eugenia Piola Simioli

Investigación-acción participativa: hacia la desproblematización de las migraciones a partir de un proceso reflexivo con los movimientos sociales en Barcelona / Juan David Gómez Quintero i Maria Eugenia Pioli Simioli

Privilegio epistémico y nuevas formas de producción del conocimiento en la universidad. Críticas para una transformación social / Red de Saberes Compartidos

Adolescentes y jóvenes migrantes no acompañados/as: el reconocimiento de los saberes como instrumento de participación / Violeta Quiroga i Eveline Chagas

La rebelión del empírico: El desborde del campo etnográfico ante los/as/es nuevos/as/es sujetos/as/es / Santiago Martínez Magdalena

El 'Laboratorio Fer RecercaAMB'. Una experiencia de co-investigación en salud mental / Mercedes Serrano Miguel

29. Comuns i comunals a debat: una aproximació des de l'antropologia a la idea del comú com a principi organitzador

Coordinació: Edurne Bague (Càtedra UNESCO Desenvolupament Humà Sostenible, UdG), Lidia Montesinos (Ankulegi, Asociación Vasca de Antropología)

Divendres 28 de gener / 18 a 19h / Aula A3

La gestió comunal de recursos per part de comunitats o grups locals ha existit i existeix amb formes molt variades a tots els continents i és un tema d'estudi clàssic per l'antropologia i l'etnografia. L'estudi d'aquestes formes d'organització social, econòmica, política i jurídica, continua nodrint els debats antropològics i també polítics i ambientals. Per altra banda, els debats i les propostes sobre "els nous comuns", o simplement "els comuns" des d'una perspectiva àmplia i diversa, han adquirit visibilitat en el context de les resistències davant la globalització, el capitalisme i la crisi de les democràcies liberals, obrint debats en els quals "el comú" apareix com un principi organitzador per crear societats més democràtiques. En aquest sentit, els estudis antropològics entorn de les formes d'apropiació i regulació dels usos necessaris per al sosteniment de la vida, o l'anàlisi de les formes polítiques de prendre decisions i afrontar els conflictes en les comunitats locals, dialoguen amb els debats actuals vinculats amb l'emergència dels "comuns urbans" o "nous comuns". Per aquest motiu, aprofitant el marc del II Congrés Català d'Antropologia, proposem obrir un espai per aprofundir en aquests debats i en les relacions entre la perspectiva antropològica dels comunals i les propostes organitzatives contemporànies en torn "els comuns" -tant teòriques com pràctiques-. L'objectiu del simposi és posar en diàleg diferents perspectives i estudis sobre "comuns i comunals", per tal de reflexionar sobre el paper de l'Antropologia en aquests debats.

Comunicacions

Relaciones posibles y existentes entre las propuestas la Economía social y solidaria
/ Gael Carrero Gros

Els comunals com a tàctiques locals davant d'estratègies públiques o privades: el cas de les muntanyes del Naut Aran / Ferran Pons Raga

Colombia teje comunidad accediendo colectivamente al agua / Ana Patricia Quintana Ramírez

Saberes locales, gestión comunal y cuidado en los alcornoques andaluces / Agustín Coca Pérez i Javier Escalera Reyes

La subjetividad comunalista: ¿amistad, camaradería, sororidad? / Luis Lloredo Alix

30. Estudi sobre els impactes de la Covid-19

Coordinació: Amanda Bernal (GRAIC-ICA), Ana Canales (GRAIC-ICA)

Dijous 27 de gener / 16 a 18h / Aula B3

Des dels inicis de 2020 una paraula ha aparegut en tots els mitjans de comunicació i en la vida de les persones de les societats contemporànies: COVID-19. Aquest simposi es proposa com un espai per donar cabuda a l'estudi antropològic de la pandèmia i dels seus efectes a diferents nivells socials, plantejant discursos i contradiscursos en la seva anàlisi. Aquesta proposta sorgeix del grup GRAIC, Grup de Recerca en Antropologia sobre els Impactes de la Covid-19, inscrit a l'ICA. Proposem problematitzar les apropiacions socials del virus i de la pandèmia en termes d'impacte: els discursos i pràctiques que defineixen, mesuren i tracten de resoldre o anticipar els seus efectes, alhora que produeixen i fixen el virus i la pandèmia com a realitats socials. El fil vertebrador de la proposta és explorar de quines maneres es produeix l'apropiació cultural d'una realitat biofísica, tenint en compte que aquesta és producte d'un temps històric, d'un context econòmic i polític particulars. Aquí també es posaran en qüestió alguns aspectes com el "glossari de pandèmia", els discursos polítics, els discursos epidemiològics i les polítiques públiques, així com estudis específics al voltant de la percepció del risc, la vulnerabilitat, l'exclusió social i l'alteritat, les cures i el canvi climàtic. Entenem que des d'una mirada antropològica es pot avançar en la comprensió de la Covid-19 com a agent de relacions socials.

Comunicacions

Protocolos de seguretat i persones responsables. L'escola com a artefacte microbiològic de gestió COVID / Gerard Caballé

No et dones compte del que tens fins que ho perds": les disfuncions olfactivas en temps de COVID / Cristina Larrea

"Con lo que tenéis, haced lo que podáis". La experiencia del personal sanitario durante la pandemia del Covid-19 / Amanda Bernal

Glosario de una pandemia. El discurso autorizado en los medios digitales / Anaïs Madera

Dos invisibilidades en la era del giro del antropoceno. La covid-19 como "agente de transformación" en un contexto del fin del mundo / Milenka Valencia

Emociones y relaciones durante el confinamiento por la COVID-19: una etnografía digital en tiempos de crisis / Elisa Alegre-Agís, Natalia Carceller-Maicas i Àngel Martínez-Hernández

Matronas y visita domiciliaria de puerperio en época Covid-19 en Cataluña : luces y sombras / Anabel Sanchez Larrosa i Emilio Ferrer Romero

31. Sexualitat i infància: la sexualitat governada

Coordinació: Bruna Alvarez (AFIN-UAB), Estel Malgosa (AFIN-UAB)

Divendres 28 de gener / 18 a 19h / Aula B2

Malgrat diferents organitzacions internacionals han assenyalat que l'educació afectivosexual proporciona informació sobre sexualitat, facilita l'obtenció d'habilitats i promou actituds que fomenten la presa de decisions responsables sobre la sexualitat i una disminució dels riscos (UNESCO, 2009; WHO, 2010), la construcció social de la infància com asexual (Robinson, 2013) i innocent (Davies i Robinson, 2010), justifica la "protecció" de nens i nenes d'aquest coneixement. Les famílies i el professorat produeixen una "ocultació deliberada" (Simmel, 2010 [1908]: 40) d'informació a través de la "vigilància comunicativa" (Frekko, Leiaweaver i Marre, 2015) que opera com un dispositiu de govern de la sexualitat (Foucault, 2005 [1976]) basat, exclusivament, en les percepcions i experiències afectivosexuals i reproductives adultes (Egan i Hawkes, 2008). La idea d'innocència i asexualitat infantil genera una manca d'investigacions sobre com construeixen i entenen la sexualitat nens i nenes (Montgomery, 2009) i la seva vinculació amb la construcció del gènere (Enguix i Pareira, 2020). Aquest simposi convida a presentar investigacions sobre com els infants i adolescents construeixen el gènere i la sexualitat, tenint en compte els seus contextos familiars, socials i educatius. A través de posar en comú aquestes recerques, es pretén reflexionar sobre com els infants construeixen, signifiquen i viuen la sexualitat, com les persones adultes parlen (o no) de sexualitat amb els infants i com s'(auto)regulen els diàlegs i silencis, per tal (re)pensar una manera per acompanyar als infants a la sexualitat que promogui el benestar, contempli la diversitat sexual, l'equitat de gènere i el plaer.

Comunicacions

"Això no es pot dir": la regulació de la sexualitat a través de la comunicació en escoles primària de Catalunya / Martí Torra Merín

Infancia subalterna: el control del cuerpo y de la sexualidad en NNA (niños, niñas y adolescentes) intersex / Gloria E. Casanova Molina

"Parla-ho amb la teva mare!": mestres, sexualitat i infància a les escoles de primària / Bruna Alvarez Mora

Com es dibuixa la vulva? Només sabem dibuixar penis!'. Sexualitat i gènere en les narratives corporals infantils de nenes i nens d'escoles de primària catalanes / Estel Malgosa Gasol

32. Antropologia aplicada a l'àmbit de l'educació i de l'escola

Coordinació: Pepi Soto (UAB), Eva Bretones (UOC), Beatriz García (UOC)

Dijous 27 de gener / 12 a 14h / Aula B3

El Simposi es proposa conèixer i posar en valor les recerques d'antropologia aplicada que es desenvolupen en contextos educatius, escolars i no escolars, tant des de Catalunya com a Catalunya. La proposta subscriu un concepte d'educació que considera la transmissió i l'aprenentatge cultural, en les seves dimensions intencionals i incidentals, com a processos que es despleguen creativament, en interacció, en qualsevol entorn d'aprenentatge i per tant, també, en l'escolar però no exclusivament. També subscriu que aquests processos s'insereixen en els continguts culturalment organitzats dels universos dels que formen part i se'n nodreixen. Volem dialogar sobre els dubtes, les certeses, les modificacions i l'evolució que sorgeixen en els processos de treball que implica l'antropologia aplicada; en els dilemes ètics, els interrogants i les reeixides; en la negociació permanent, l'establiment de vincles de confiança, la mediació, la interpretació; en la comunicació i el respecte, la interacció i la recurrència. Ens interessa copsar les dificultats i les limitacions, aprofundir en la col·laboració i la necessària coresponsabilitat, en el compromís i la implicació. Volem compartir experiències d'aplicació habitades, tot l'aprenentatge que signifiquen i l'aportació que fan a la disciplina antropològica.

Comunicacions

Propuesta de mejora de la atención de los profesionales en la acogida de mujeres senegalesas institucionalizadas en Catalunya a partir de la investigación etnográfica / Lourdes García Tugás i Beatriz García García

La diversitat escolar entre els límits de l'exclusió i la inclusió educativa. Aproximació etnogràfica a l'institut Ramon Coll i Rodés / Clàudia Gordillo Viader

L'Antropologia arriba a les aules amb noves maneres de recuperar la memòria i de transformació social / Julieta Olaso

El patrimoni immaterial i l'arquitectura tradicional dels Ports: una maleta pedagògica per a l'ensenyament de l'antropologia a primària / Íngrid Bertomeu Cabrera i Maite Hernández Sahagún

Processos d'integració de voluntàries internacionals a través del Programa del Cos Europeu de Solidaritat en una ONG local de Poznań / Inés Ferrando Vidal

Aprendizaje y emociones en el aula: una etnografía emotiva de la experiencia educativa / Francisco Arqueros

33. “Patrimonis confinats”: efectes de la pandèmia en el patrimoni

Coordinació: Xavier Roigé (UB), Lluís Bellas (UB)

Divendres 28 de gener / 16 a 18h / Aula A1

La pandèmia del COVID-19 i les mesures de salut pública adoptades han desencadenat una de les crisis econòmiques i socials globals més grans de la història contemporània, afectant les múltiples dimensions de la vida humana. Un dels àmbits en què l'impacte ha estat més profund és el del patrimoni cultural. Aquest simposi pretén reflexionar sobre com la pandèmia i el distanciament social ha afectat el patrimoni des d'un punt de vista social, econòmic i polític, i al mateix temps aplegar experiències de respostes donades, en especial en el camp dels museus etnològics i en el patrimoni immaterial. Els efectes del confinament han generat, de totes maneres, una paradoxa. D'una banda, en el cas dels museus el tancament ha provocat una pèrdua de públics i d'ingressos, el que ha afectat greument a les seves activitats, condicions laborals i programació. De forma similar, en el camp del PCI s'han hagut de cancel·lar la major part de les celebracions i les restriccions han generat pèrdues econòmiques i efectes psicològics per les restriccions. Però d'altra banda, les restriccions han mostrat el valor de resiliència i la capacitat de reinvençió i creativitat del patrimoni. Tant en els museus com en el PCI s'han realitzat nombroses activitats alternatives, tant presencials (exposicions sobre la pandèmia, documentació de la pandèmia, celebracions festives substitutòries, reinvençió de festes i celebracions) com virtuals (utilització de les xarxes socials, mecanismes de participació social, visites virtuals, etc.). Tot plegat ens porta a plantejar-nos el valor del patrimoni i la seva sostenibilitat futura.

Comunicacions

La pandèmia i el patrimoni terrisser de la Galera (mestre artesà, museu i Fira) / Olga Ralda Bas

Memòries d'una pandèmia: dels patrimonis confinats a la materialització de les vivències / Laia Ventura Garcia

The re-engagement with locals at Casa Batlló in Barcelona / Amilcar Vargas

Les Activitats Culturals per a Persones amb Demència en l'era COVID: Estudi de Tres Casos / Laia Delfa Lobato

Tradición en digital y artesanías confinadas. Efectos de la covid-19 en Colombia / Nathalia Castellar Quinayás

La memoria de la pandemia. Colecciones de la COVID-19 en los museos del Estado Español / Alejandra Canals Ossul i Marta Rico Iñigo

Reacciones digitales en fiestas históricas para la socialización del patrimonio / Antonio Rojas Rabaneda

Festes “confinades”. Alteracions i resiliències comunitàries del Patrimoni Cultural Immaterial davant la Covid-19 a Catalunya / Lluís Bellas i Xavier Roigé

34. Les cultures populars i tradicionals desafiadades: més enllà del patrimoni i els processos de patrimonialització

Coordinació: Jordi Alsina (UdG), Eliseu Carbonell (UdG), Miguel Doñate (UOC-UNED), Pablo Romero (L'Entrellat SCCL)

Divendres 28 de gener / 9.30 a 11.30h / Aula C3

Les cultures populars i tradicionals han estat objecte d'estudi per part de l'antropologia i de les ciències socials en general amb una diversitat de perspectives gens menyspreable. A Catalunya, tanmateix, sembla que això s'hagi circumscrit els darrers anys a l'estudi del patrimoni etnològic i els processos de patrimonialització, trencant una dinàmica d'investigacions on només s'assenyalava la seva condició de mite o invenció o, en sentit contrari, com una continuïtat i/o pervivència producte d'una visió profundament romàntica i essencialista. Malgrat que evidentment existeixen estudis allunyats d'aquests paràmetres, especialment notables en el camp de l'etnomusicologia, ens preguntem per què tot un conjunt de manifestacions culturals molt dinàmiques i amb una rellevància social evident no desperten l'interès de l'antropologia catalana provinent d'altres camps i en canvi sí que ho fa dels i les nostres col·legues de fora. Un cop superats els prejudicis i les temptacions essencialitzadores i exotitzants, proposem anar un pas més enllà en aquesta reflexió al voltant de les cultures populars i tradicionals i, des d'una perspectiva crítica, analitzar les diferents definicions que se'n fan en funció del règim discursiu i del relat en què s'insereixen; atendre als processos viscuts i a les resignificacions que es produeixen; a la dialèctica hegemonia/subalternitat; a les relacions de poder i dominació; a les relacions de classe, els moviments de masses i la globalització; etc. En aquest simposi convidem a participar totes aquelles persones que, a Catalunya o en altres indrets, treballen des d'una perspectiva crítica en l'àmbit de les cultures populars i tradicionals.

Comunicacions

Exòtic a casa? El flabiol i els gegants de la ciutat de Barcelona. Una continuïtat paradoxal / Àngel Vallverdú Rom

Tradicció i Renovació en la pedagogia racionalista: una mirada antropològica / Eliseu Carbonell

The built environment as part of popular culture? A hypotheses on how to mediate between identity and globalization / Claudia Jimena Pérez Martínez, Lidya Mabel Castillo Sanabria, Monika Contreras Saiz, Florian Breipohl i David Eduardo Barreto Sánchez

Procesos de resignificación de las prácticas de pastoreo y elaboración del queso en un territorio liminal: reflexiones y resultados preliminares de un estudio etnográfico y etnoarqueológico en las Arribes del Duero (Salamanca) / Marta Ruiz Pascua i Alejandra Sánchez Polo

Antropologia i castells: intent desmuntat per manca d'efectius a la pinya / Guillermo Soler García de Oteyza

La construcció del concepte de “toc tradicional” en el correfoç barceloní: conflicte i equilibri entre pràctiques acceptades i rebutjades / Jordi Barbet

Vindicaciones y costumbres: en torno al análisis comparativo de conflictos y procesos de transformación de rituales festivos locales / Lidia Montesinos

La cultura popular en l'obra literària de Jordi Pere Cerdà / Josep Marqués Meseguer

PRESENTACIONS DE LLIBRES

Calendari Folklòric de Mallorca, de Rafel Ginard (2020)

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Sala de Graus

El *Calendari Folklòric de Mallorca* recollit per Rafel Ginard entre 1951 i 1958, és un corpus rellevant del patrimoni cultural immaterial de l'illa, vinculat, especialment, als coneixements i sabers tradicionals. Les observacions i anotacions de Ginard són testimonis de la relació de l'home amb el seu entorn, i també acta notarial del que era la cultura productiva i reproductiva del moment. Aquesta edició divulgativa treu a la llum un material inèdit ingent, setanta anys després que fos elaborat per Ginard. És, per tant, un contingut essencial que ens ajuda a dimensionar amb encert la valuosa tasca del P. Rafel Ginard, un dels pilars fonamentals de la cultura a Mallorca. En els 4 toms es reuneixen els continguts corresponents a les 4 estacions de l'any: Tardor, Hivern, Primavera i Estiu. El text és escrit amb prosa rica i fluïda i conté reflexions antropològiques i etnopoètiques de primer ordre. Perquè Ginard no era "sols" un fratre afeccionat a recollir gloses: era un intel·lectual, un activista cultural i un creador literari que va saber canalitzar aquests tres àmbits en una mateixa trinxera, la de la recopilació folklòrica. L'edició és a cura de l'antropòleg Andreu Ramis, i del filòleg Miquel Sbert. Amb la coordinació de Joana M. Serra.

Presentació a càrrec d'Andreu Ramis, Miquel Sbert i Joana Maria Serra Figuerola

Posverdad y Ficción. Cómo la distorsión (des)explica el mundo, de Jordi Grau (2020)

Divendres 28 de gener / 18 a 19h / Aula A2

Presentació del llibre *Posverdad y Ficción. Cómo la distorsión (des)explica el mundo*, publicat a Edicions Bellaterra el 2020. Aquesta presentació pretén esdevenir un fòrum de discussió sobre els límits de la representació, la relació entre ficció i explicació del món o la postveritat com a exponent més recent de la dilució de la realitat mitjançant la devaluació del coneixement i la desacreditació del saber expert.

Presentació a càrrec de Jordi Grau

Crecer y aprender, mientras tanto. El dominio teórico y etnográfico de una Antropología Sociocultural de la Educación, de Pepi Soto (2021)

Divendres 28 de gener / 18 a 19h / Aula B3

El llibre és una invitació a compartir una perspectiva en construcció i un conjunt d'experiències escolars i educatives que la fonamenten empíricament. Defineix el domini teòric i etnogràfic d'una Antropologia Sociocultural de l'Educació a partir de considerar que la cultura és educativa, i de proposar un concepte d'educació que contempla la intencionalitat i la incidentalitat educatives, tant pel que fa a la transmissió cultural como a l'aprenentatge. Que la cultura sigui educativa no implica que la vida cultural estigui presidida per la intencionalitat educativa. No ho està. La majoria de les situacions i comportaments socioculturals, són incidentalment educatius, eduquen sense pretendre-ho, per entre els colors i les olors d'unes farinetes de fruita, la tebior de l'aigua preparada per al bany o l'olor de fum i de canyella. Eduquen, mentrestant. Així és que, el concepte d'educació que es proposa, no és exclusiu de l'escola ni de les comunitats o grups d'origen. Es refereix, per descomptat, a ambdós conjunts d'experiències, però aspira a ser més fluid, més transversal i més proper al subjecte aprenent, tingui l'edat que tingui i es trobi en el context sociocultural que sigui. Contempla els processos com a eix, incorpora els continguts culturals, els contextos no específicament educatius en els que es generen, i els desplegaments intencionals i incidentals de la transmissió cultural. Es tracta d'un concepte d'educació que proposa abraçar l'experiència vital des de l'origen i avançar amb ella a través de les situacions de criança, de relació i de maduració. L'educació i la seva etnografia, tal i com es plantegen, poden donar aire a l'experiència quotidiana de la docència. Aire per respirar, per repensar els llocs, les persones, les seves circumstàncies i situacions, per obrir nous camins a la responsabilitat del repensar i admetre que aquest repensar mai acaba.

Presentació a càrrec de Pepi Soto

El patrimoni dels ofesos. Presentació del llibre “Que no ens toquis els bous! Les festes de bous a les Terres de l’Ebre, entre la identitat i el conflicte”, de Romina Martínez i Manuel Delgado (eds.) (2021)

Dissabte 29 de gener / 9.30 a 10.30h / Sala de Graus

El llibre aborda el que podria antullar-se un enigma o una paradoxa. El 2018 se celebraven al Montsià i al Baix Ebre, dues comarques de les Terres de l’Ebre, 439 bous –festes taurines participatives– en un total de 207 dies. Aquest auge contrasta amb la pràctica desaparició d’aquest tipus de festes taurines a la resta de Catalunya i amb el propòsit polític en marxa d’abolir-les. La defensa gairebé unànime d’aquesta part del territori d’un dels elements de la seva identitat no pot desvincular-se del menys-teniment i la marginació de que porta dècades sent víctima. És com un darrer episodi d’aquest maltractament crònic que s’interpreta l’assetjament legal, polític i mediàtic de que són objecte els seus festejos taurins, que desafien els valors morals hegemònics i resulten incompatibles amb la imatge oficial del que és i ha de ser la cultura popular nacional catalana. Aquesta qüestió convida a pensar a propòsit de com la producció institucional de patrimoni immaterial està determinada per objectius polítics i requeriments mercantils en matèria d’autenticitat cultural, però pot generar dinàmiques de resistència que posen de manifest com el patrimoni pot esdevenir també un camp de batalla entre interessos i identitats en conflicte.

Presentació a càrrec de Romina Martínez Algueró, Manuel Delgado Ruiz, Sarai Martín López i Jose Roca Guerrero

TAULES RODONES

L'arrelament de l'antropologia a les comarques gironines: tres etnografies al pla, la costa i la muntanya

Dijous 27 de gener / 16 a 18h / Sala de Graus

Des de fa dècades, la recerca antropològica i l'etnografia tenen una presència cada cop més important a les comarques gironines. Cada cop són més les antropòlogues i antropòlegs que estudien diferents aspectes de la cultura i la societat del nostre territori. Alguns han vingut de lluny, d'altres hi han nascut, s'hi han quedat o bé hi han estat només de pas. Quins han estat els primers antropòlegs que han treballat a les comarques gironines? Quins temes han estudiat? Quins projectes n'han resultat, d'aquestes recerques? I en definitiva, quin és el lligam de l'antropologia, com a ciència social, amb el territori de les comarques gironines?

Aquesta taula rodona ens permetrà conèixer algunes de les primeres aproximacions etnogràfiques de l'antropologia contemporània al territori gironí, en tres medis: la plana del gironès, la costa de l'Empordà i la muntanya de La Selva. Es presentaran recerques etnogràfiques de llarga durada desenvolupades des dels anys setanta del segle passat sobre el pairalisme al Gironès, la pesca a Palamós i el mas al Montseny. Els participants a la taula rodona seran:

Joan Lluís Alegret (professor emèrit de la UdG)

Ferran Estrada (UB)

Joan Prat (catedràtic emèrit de la URV)

Xavier Roigé (UB)

Moderació a càrrec de Saida Palou i Eliseu Carbonell

Antropologia, art i disseny: creuant els límits entre docència i recerca

Divendres 28 de gener / 9.30 a 11.30h / Sala de Graus

Més enllà dels departaments d'Antropologia, des de fa dècades, s'imparteixen classes d'Antropologia en moltes escoles de disseny i art de Catalunya. Els enfocaments i les perspectives d'aquests cursos poden ser molt diferents, des d'introduccions generals a la disciplina antropològica a cursos més orientats a la pràctica etnogràfica, a cursos específics sobre l'antropologia de l'art i del disseny. Aquests cursos poden ser també fonaments per projectes de recerca més específics, en els que la relació entre art, disseny i antropologia s'articula de formes diferents. Tanmateix fins ara no hi ha hagut una comunicació fluida en els responsables d'aquests cursos i projectes en diferents institucions. L'objectiu inicial d'aquesta taula rodona és senzillament obrir una conversa i possiblement establir una xarxa, en la que puguem intercanviar materials, experiències, projectes i enfocaments. L'objectiu final es constituir un marc de reflexió sobre l'antropologia de l'art i del disseny al nostre país, i obrir perspectives de futur.

Moderació a càrrec de Roger Sansi Roca i Elisenda Ardèvol Piera

Una mirada desde la arquitectura y la antropología, al concepto y uso de la vivienda del siglo XXI, y como el coronavirus lo ha transformado

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Sala de Graus

Desde la metodología de World Café (café del mundo) generar un espacio de conversación humana, con vistas antropológicas, significativa que permita al grupo de personas dialogar sobre preguntas poderosas, para generar ideas, acuerdos y caminos de acción creativos e innovadores, en un ambiente acogedor y amigable, para nuestro caso, el tema de la casa, el hogar, la evolución de la domesticidad, el confort, todos son inventos humanos, que buscan un fin, un bien primario: el cobijo y el resguardo. Sin embargo, esta definición para casa u hogar no aplica para todos. Tenemos claro que me encantan las maneras de vivir, la apropiación de los espacios, la casa y la relación con ella. Plantea una relación fascinante con el mundo, el mundo interior y exterior de las personas, una relación independiente del mundo físico construido que tanto nos fascina: las cosas bellas.

Moderació a càrrec de Lidya Mabel Castillo Sanabria i Jordi Sarda Ferran

RUTES

La Girona a l'ombra: barraques, barris i immigració a la Girona dels '70

Divendres 28 de gener / 12 a 14h / Aula de Música (punt de trobada)

Moltes ciutats es fan un nom i generen una imatge mitificada d'elles mateixes, una imatge que mostra poques coses i n'amaga moltes. Girona no n'és una excepció. Darrera de la Girona atractiva del Barri Vell, el Temps de Flors i el "Girona, rai!", s'amaga una altra Girona molt més diversa i complicada.

De la mà de Salomó Marquès (especialista en història de l'educació) i Ramon Llorente (antic Defensor de la Ciutadania de Girona, que va créixer en les barraques que s'instal·laren al castell de Montjuïc) farem una passejada pel castell i ens parlaran de la Girona dels anys 50', 60' i 70'; de les barraques que es van construir a redós de les muralles i dels barris on va ser reubicada aquesta població; barris que avui encara són molt lluny de la Girona dels turistes i les postals.

Ruta a càrrec de Salomó Marquès i Ramon Llorente

Barri Vell: turisme, habitatge i el dret a la ciutat

Divendres 28 de gener / 16 a 18h / Aula de Música (punt de trobada)

Itinerari social i urbà conduït per activistes de la Plataforma Més Barri Menys Pisos Turístics, que pretén presentar i fer un acompanyament pels carrers del Barri Vell per mostrar com la implementació de pisos turístics ha canviat la fisonomia i paisatge social del mateix i com això ha afectat, no només als habitants del barri, sinó també a l'activitat econòmica. La ruta transitarà pels espais i motius pels que va néixer l'associació i farà aturades puntuals per recollir les experiències personals d'habitants del barri, així com per mostrar plunts claus del barri que han patit l'expulsió dels veïns i veïnes a causa de la promoció de l'ocupació turística o temporal.

Ruta a càrrec de la Plataforma Més Barri Menys Pisos Turístics

EXPOSICIÓ

Els camps de refugiats del Sàhara

Dissabte 29 de gener / 9.30 a 10.30h / Aula de Música (punt de trobada)

Des del 1994, un equip de recerca i cooperació integrat per arqueòlegs i antropòlegs de la Universitat de Girona desenvolupa activitats als camps de refugiats sahrauís i als territoris alliberats del Sàhara Occidental, en col·laboració amb el Ministeri de Cultura de la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD). L'exposició presenta les activitats de l'equip i fa una aproximació a la situació dels camps de refugiats sahrauís creats fa més de 45 anys, i a la del Sàhara Occidental, que va ser colònia espanyola i que resta en espera de culminar el procés de descolonització.

Presentació a càrrec de Carles Serra

PROTOCOL CONTRA L'ASSETJAMENT

El 2n Congrés Català d'Antropologia es compromet a crear les condicions per oferir un punt de trobada lliure d'assetjament i discriminació. Per això, ens comprometem a promoure un espai acollidor per tothom, sense discriminació per raó de gènere, identitat i expressió de gènere, orientació sexual, discapacitats, etnicitat, aspecte físic, edat, religió, status socioeconòmic o acadèmic, lloc de naixement o altres línies d'opressió.

No tolerarem l'assetjament, la discriminació ni el comportament violent dels participants i les participants al Congrés en qualsevol de les seves expressions.

En aquest sentit, considerem que un comportament inacceptable inclou, però no es limita a:

- Assetjament o discriminació en qualsevol forma.
- Comentaris o comportaments verbals ofensius, irrespectuosos, intimidatoris o insultants que reforcin les estructures socials de dominació relacionades amb àmbits com el gènere, la identitat i l'expressió de gènere, l'orientació sexual, la discapacitat, l'etnicitat, l'aparença física, l'edat, la religió, la classe social, el lloc de naixement o qualsevol altra línia d'opressió.
- Intimidació deliberada, seguiment o assetjament.
- Contacte físic no desitjat.
- Atenció sexual no desitjada.
- Amenaça real o implícita de dany o perjudici professional o financer.
- Recomanar o encoratjar qualsevol dels comportaments anteriors.
- Abús físic, verbal o psicològic, assalt o comportament violent dels i les participants al Congrés en qualsevol forma.

Es preveu que en el cas que una persona sol·liciti aturar qualsevol conducta d'assetjament o inacceptable es pugui donar resposta de forma immediata. Aquesta política contra l'assetjament exposa les nostres expectatives per a totes aquelles persones que participen al Congrés, així com voluntaris, personal de locals, de servei i altre.

Si una persona que participa al Congrés realitza qualsevol comportament d'assetjament, l'organització del Congrés prendrà totes les actuacions necessàries contra qui l'hagi realitzat, que poden comportar l'expulsió del Congrés, sense cap devolució, o, fins i tot, la notificació a les autoritats si és el cas.

Als espais del Congrés s'habilitarà un Punt Lila a disposició de qui ho requereixi. Aquest Punt acollirà les demandes inicials d'atenció, ajuda i suport de les persones que declarin haver estat assetjades o víctimes de conductes irrespectuoses, i iniciarà les accions que consideri necessàries en coordinació amb l'organització de l'esdeveniment i d'acord amb la persona demandant.

Si us plau, no dubteu en contactar amb el Punt Lila si ho requereiu, o amb qualsevol dels membres de l'organització del Congrés. Tots els informes seran confidencials, tractats amb seriositat i resolts amb celeritat.

Si experimenteu o presencieu un comportament que constitueixi una amenaça immediata o seriosa per a la seguretat personal o pública, notifiqueu-lo al **112**.

- Telèfon mòbil Punt Lila: 629 882 441
- Àrea d'Igualtat de Gènere – Unitat de Compromís Social de la Universitat de Girona: 972 41 96 47 / igualtat@udg.edu
- Mossos d'Esquadra de Girona: 972 18 16 00 / 972 18 16 10
- Hospital Universitari de Girona Dr. Josep Trueta: 972 94 02 00

RELACIÓ DE SIMPOSI

1. La ciudad confinada. Lo urbano en tiempos de pandemia
2. Antropologia dels mèdia: mitjans, narratives i construccions de realitat
3. La condició posthumana: una antropologia per a l'Antropocè
4. Transformacions en els significats del cycle festiu nadalenc: de la religiositat com a centralitat, a la festa generalitzada, i de l'espai domèstic al carrer
5. Mirades antropològiques a la crisi socioecològica
6. Antropologia i pobles indígenes a l'Amèrica Llatina d'avui
7. Hegemonies epistèmiques en qüestió: reflexions sobre els passats i els presents del Marroc
8. El científic com a xamà: traduïnt en mons multi-espècie
9. Devocions inesperades en trajectòries religioses interculturals: evolució o història?
10. Límits i reptes metodològics en l'abordatge etnogràfic de la sexualitat.
11. Patrimoni Cultural Immaterial: de les polítiques patrimonials als usos polítics del patrimoni, una mirada des de l'antropologia
12. (Im)mobilitats i (im)mobilitzacions urbanes, abans, durant, i després de la pandèmia
13. Gobernanza comunitaria y socionaturalezas
14. Contrastos i conflictes en els debats de gènere i identitat des de la tradició etnogràfica de l'antropologia
15. Antropologia Visual i Multi-modal: noves formes d'experimentació, col·laboració i assaig a través de les imatges
16. Pandèmia, cures i crisi de reproducció social
17. Teorizar la inmovilidad desde la antropología: experiencias, normatividades y articulaciones
18. Promesa i fracàs de la infraestructura: tecnologies de la vida quotidiana
19. Manifestacions i formes de relació amb el sagrat a la societat contemporània
20. Herramientas teórico-prácticas en etnografías sobre redes de apoyo y colaboración
21. Antropologías, (in)movilidades y turismo

22. Cultura popular, resistència i conflicte
23. Memòries i desmemòries africanes: mirades des de l'Antropologia
24. Alimentació en temps de pandèmia: vulnerabilitats, drets i reptes
25. L'antropologia a les Illes Balears i les Pitiüses: investigacions, textos i contextos
26. Etnografia i Dret: explorant àmbits i formes de col·laboració
27. Migración y Patrimonio Cultural
28. Desigualtats i recerca: reptes antropològics davant de noves formes de producció del coneixement
29. Comuns i comunals a debat: una aproximació des de l'antropologia a la idea del comú com a principi organitzador
30. Estudi sobre els impactes de la Covid-19
31. Sexualitat i infància: la sexualitat governada
32. Antropologia aplicada a l'àmbit de l'educació i de l'escola
33. "Patrimonis confinats": efectes de la pandèmia en el patrimoni
34. Les cultures populars i tradicionals desafiades: més enllà del patrimoni i els processos de patrimonialització

PRESENTACIONS DE LLIBRES

Calendari Folkloric de Mallorca, de Rafel Ginard (2020)

Posverdad y Ficción. Cómo la distorsión (des)explica el mundo, de Jordi Grau (2020)

Crecer y aprender, mientras tanto. El dominio teórico y etnográfico de una Antropología Sociocultural de la Educación, de Pepi Soto (2021)

El patrimoni dels ofesos. Presentació del llibre “Que no ens toquis els bous! Les festes de bous a les Terres de l’Ebre, entre la identitat i el conflicte”, de Romina Martínez i Manuel Delgado (eds.) (2021)

TAULES RODONES

Antropologia i activisme

L’arrelament de l’antropologia a les comarques gironines: tres etnografies al pla, la costa i la muntanya

Antropologia, art i disseny: Creuant els límits entre docència i recerca

Una mirada desde la arquitectura y la antropología, al concepto y uso de la vivienda del siglo XXI, y como el coronavirus lo ha transformado

RUTES

La Girona a l’ombra: barraques, barris i immigració a la Girona dels ’70

Barri Vell: turisme, habitatge i el dret a la ciutat

EXPOSICIÓ

Els camps de refugiats del Sàhara

COCA.ANTROPOLOGIA.CAT

#COCAGIRONA22

WIFI:

USUARI: COCA2022

CLAU: COCA2022

ORGANITZA:

COL·LABORA:

